

DE SCHEEPSJONGEN

1) Een zeeoversverhaal uit het begin der 17e eeuw
DOOR P. DE ZEEUW J.GZN

I. Krijn wil wat anders.

„Teeuwis, wat zou daar voor een schip aankomen?”

„Weet ik niet, werk maar door!”

Enkele minuten houdt Krijn zich bezig met de netten, die hij overboord moet zetten, maar al gauw dwalen zijn ogen weer af naar het schip, dat daar ginds nadert.

„Zeg Teeuwis, 't lijkt me een prachtige schuit jó. Wat denk je, zou dat schip naar de West moeten?”

Maar 't is vandaag met Teeuwis niets gedaan, hij is bepaald met het verkeerde been uit z'n kooi gekropen, want Krijn krijgt geen fatsoenlijk antwoord.

„Als jij nu niet als de hier en daar goed je best doet, zal ik het tegen de schipper zeggen!” broemt Teeuwis.

Teeuwis Japiksz. is al een oude visser. Hij is niet getrouwd en werkt nu al jaren op de schuit van Wiekert Stokman, een visser uit Egmond aan Zee.

'n Poosje werken deze twee regelmatig door, maar dan begint Krijn weer te zaniken, zoals Teeuwis dat noemt.

„Zeg Teeuwis, jij bent toch mijn zeevader, is 't niet?” vraagt hij langzaam, „maar dan, dan mag ik jou toch om raad vragen?”

„Als 't werk gedaan is!” broemt Japiksz.

„Nou dan komt er nooit wat van, of ik zou in mijn slaap wat aan je moeten vragen. 't Is op deze schuit gewoonweg altijd werken, bijna dag en nacht.”

„Da's nog al wieses, de schipper moet toch aan z'n trek komen. Zo'n knulletje als jij heeft daar geen verstand van!”

„Krek, dat knulletje heeft eigenlijk nergens verstand van en daarom moet hij alles aan zijn zeevader vragen. Jammer, dat dat zo'n ouwe brompot is. Dat heeft die Krijn slecht getroffen.”

Krijn praat op zo'n eigenwijze toon en hij zet daarbij zo'n komiek gezicht, dat Teeuwis onwillekeurig in de lach schiet.

„Als je nu flink doorwerkt Krijn, zal ik je vanavond alles vertellen!”

„Schiet ik wat mee op, dan is dat schip allang uit het gezicht verdwenen en kun je me d'r niets van vertellen.”

Nu laat Teeuwis de netten ook even rusten en tuurt naar het schip. Ze vissen niet ver van de Hollandse kust en dat schip is blijkbaar nog maar pas buitengaats.

„'n Mooi schip, da's zeker,” zegt Teeuwis, „maar kennen doe ik het niet. 't Is in elk geval een oorlogsschip, dat zie ik wel.”

„'n Oorlogsschip Teeuwis! ik dacht dat het een koopvaarder was.”

„Ook best mogelijk, maar 't heeft in elk geval 'n flink aantal kanonnen aan boord, dus 't is berekend op vechten.”

„Fijn, op zo'n schip zou ik nou zo graag matroos willen zijn.”

„Matroos, toe maar je noemt nog al iets. Denk je dat je dat zo maar dadelijk bent. Je zegt maar: goeiendag schipper, hier ben ik: Krijn van Kooten van Egmond aan Zee. Ik vaar een blauwe Maandag met schipper Wiekert Stokman op de haringvangst en nu word ik matroos bij jou!”

„Je vergeet het voornaamste nog Teeuwis!”

„Wat is dat dan?”

„Ik zou er bij zeggen: en de beroemde matroos Teeuwis Japiksz. is mijn zeevader geweest! Die heeft me de kunst geleerd!”

„Wel hier en daarse jongen, moet je me nu nog voor de gek houden ook, wacht ik zal je even kielhalen!”

Teeuwis draaft op Krijn af, maar hij raakt verward in de netten en ploft voorover met z'n neus op het dek.

„En nou ga je de grote kuip in!” brult hij, terwijl hij z'n neus wrijft, die lelijk pijn doet. „zo waar als ik Teeuwis Japiksz. heet!” Maar verder dan het afleggen van deze gelofte komt Teeuwis niet, want de schipper verschijnt eensklaps op het toneel.

„Maar Teeuwis, wat ga je te keer

man, ben je soms door een kabeljauw gebeten?”

„Nee schipper, die dekselse jongen...” „Heeft Krijn jou gebeten!”

„Wel neen, dat zeg ik immers niet je laat me niet uitpraten, ik wou zeg gen: die dekselse jongen is me aan 't plagen.”

„Zeg Krijn, kom jij eens hier,” zegt de schipper kwasi boos, maar de jongen ziet wel aan de kippenpootjes naast z'n ogen, dat Wiekert er niet van meent.

Dus stapt hij gedwee naar de schipper toe.

„Wat hoor ik daar, ben jij bezig om je zeevader te plagen, dat komt niet te pas, begrijp je?”

„Zeker schipper, maar ik plaagde hem niet, hij plaagde mij!”

„Zo, da's juist andersom en wa deed hij je dan voor kwaad?”

„Schipper, een zeevader moet z'n jongen toch onderrichten, is 't niet?”

„Dat is z'n plicht Krijn.”

„Nou dan, ik vroeg hem naar de mooie schip, dat ginds vaart en hij wist er me niets van te vertellen. Nou en zo'n zeevader is geen knip voor de neus waard.”

„Welles!” roept Teeuwis, die z'n neus weer zo ongeveer in zijn mond heeft gewreven. „ik heb hem verteld dat het waarschijnlijk een oorlogsschip is en wat zegt dat leuk jongetje toen? Dat hij daar liever op zou zijn, dan op de schuit van Wiekert Stokman.”

„Da's gemeen van je Teeuwis, z heb ik het niet gezegd!”

„Nou ja, maar daar kwam hij toch zo ongeveer op neer!” houdt Teeuwis vol.

„Zeg jongens, jullie begrijpen toch zeker wel, dat er meer gebeure moet, dan ruzie zoeken. Dat kun j aan de wal genoeg doen, hier moet er gewerkt worden. Die netten had den allang overboord moeten zijn!”

„We zullen het onmiddellijk op knappen schipper,” zegt Teeuwis onderdanig, „vooruit Krijn, aanpak ken!”

Maar Krijn heeft alweer naar het schip staan turen en ineens roept hij „Kijk eens schipper, die schuit vaar regelrecht op de Johanna Maria aan!”

Stokman kijkt op en ziet, dat de jongen gelijk heeft. „Wat zou die kerel van ons moeten hebben,” mompelt hij, „hij is nog maar goed en we buitengaats, hij kan dus nog nergens behoefte aan hebben.”

„Je hebt gelijk Krijn, 't is om ons te doen geloof ik.”

„Fijn schipper!”

„Fijn? Waarom vind jij dat fijn?”

Maar vóór de jongen op die vraag kan antwoorden heeft Teeuwis zich al in het gesprek gemengd.

„Als die schuit ons werkelijk en-
t mag je wel oppassen met die
lopen. daarom vindt hij het fijn, dat
 de schuit op ons afkomt.”

„Da's toch niet waar Krijn?”

„Ja schipper; misschien gaat dat
 schip wel naar de West of naar de
 Levant en zo'n reis vind ik veel
 fijner, dan dat gevis hier op de
 Noordzee, vlak bij huis, om zo te
 zeggen.” — „Maar Krijn, denk eens
 aan je moeder!”

„Dat doe ik elke dag schipper en
 't is juist om m'n moeder, dat ik wat
 anders wil.”

„Wel nou nog mooier!” valt Teeu-
 wis er tussen in, die aap van een
 jongen wil ver bij zijn moeder van-
 daan lopen en dan komt hij met het
 smoesje, dat hij dit wil doen om zijn
 moeder een plezier te doen. Da's je
 reinste onzin schipper, vind je ook
 niet?” „Dat weet ik nog niet Teeu-
 wis, wat bedoel je eigenlijk Krijn?”

„Wel schipper, dat ik op zo'n
 schip als daar aan komt toch zeker
 veel meer verdienen kan als op
 jouw schuif en dat dat geld allemaal
 voor m'n moeder is. De arme ziel
 moet immers leven van wat ik ver-
 dien, sinds vader niet terugkwam?”

De vrolijke snuit van Krijn kijkt nu
 ineens heel triestig, nu hij het over zijn
 vader heeft. Het is een teer onder-
 werp en de schipper ziet, dat de
 jongen met geweld zijn tranen pro-
 beert tegen te houden. 't Is een
 droeve geschiedenis met de vader
 van Krijn. Hij voer op een Straat-
 vaarder¹⁾ en verdiende een goed
 stuk brood voor vrouw en kinderen.
 Maar de laatste keer, dat hij weer
 een reis maakte naar de Levant, is
 het schip niet meer teruggekeerd. Dat
 was het vorige jaar.²⁾ Wat er met
 het schip gebeurd is weet nog nie-
 mand. Er zijn maar twee mogelijk-
 heden; of het is door een storm be-
 lopen en met man en muis vergaan,
 of het is door zeerovers genomen en
 dan zucht de bemanning nu in ge-
 vangenschap. Hoe het zij; Vrouw
 van Kooten — Leentje den Besten
 zoals ze in Egmond algemeen bij haar
 meisjesnaam genoemd wordt, is haar
 kostwinner kwijt en zit nu met haar
 vier kinderen in grote armoede. Wie-
 kert Stokman is toen naar haar toe-
 gegaan en heeft gezegd: Leentje, die
 Krijn van jou kan wel bij mij op de
 Johanna Maria komen. Jij hebt dan
 tenminste weer wat inkomsten, al is
 het natuurlijk niet zoveel als Ewout
 verdiende. Je weet, dat ik nooit ver-
 de zee opga en geregeld aan de wal
 kom, dus af en toe heb je Krijn weer
 thuis.”

¹⁾ Zo noemde men destijds de schepen, die door de
 Straat van Gibraltar voeren, de Middellandse Zee en
 naar de Levant: d.i. Griekenland en Klein-Azië.

²⁾ 1622.

Leentje heeft dit aanbod met beide
 handen aangegrepen, maar de schip-
 per heeft haar moeten beloven, dat
 hij goed op Krijn zal passen. „'t Is
 m'n oudste schipper,” heeft ze ge-
 zegd „en de jongen is nog maar 12
 jaar, ik zou geen raad weten, als hem
 iets overkwam, dat begrijp je!”

Wiekert Stokman heeft toen be-
 loofd, dat hij als een vader voor hem
 zorgen zou. In het najaar is hij voor
 het eerst uitgevaren en nu heeft hij
 al verscheidene reizen meegemaakt.
 Elke keer als hij aan wal kwam is
 Krijn naar het kleine huis achter de
 duinen gestormd en heeft hij moeders
 hand gegrepen en zijn verdiende
 schellingen daarin geteld. En Leentje
 den Besten heeft elke dag God ge-
 dankt, dat Hij haar zo'n flinke,
 trouwe jongen had gegeven en Hem
 gesmeekt Krijn te willen bewaren bij
 zijn gevaarlijk werk.

„Dat weet Wiekert allemaal en
 daarom is het te begrijpen, dat hij
 niet veel voelt voor het plan van
 Krijn om de breeveertien op te gaan.

„Krijn, jongen, je moet nog een
 paar jaartjes wachten, voor je bij de
 grote vaart gaat, heus je bent nu nog
 te jong!” „En moeder dan?”

„Je moeder heeft toch geregeld
 jouw verdiensten?”

„Jawel, maar dat beetje, dat ik op
 de Johanna Maria verdienen kan,
 daar zit ze armoede mee te lijden.”

„De diakenen doen er ook wat bij
 Krijn.”

„Gelukkig wel, maar denk je, dat
 ik dat zo fijn vind? Ik wil liever zo-
 veel verdienen, dat moeder de broe-
 ders niet meer nodig heeft!”

„Da's flink Krijn, maar je moet
 nog een paar jaar geduld hebben.”

Krijn geeft geen antwoord.

Hij tuurt weer over de golven en
 roept ineens: „Kijk schipper, hij
 koerst regelrecht op onze buis af;
 wat zou hij eigenlijk willen?”

Wiekert Stokman kijkt heel ern-
 stig. Hij heeft nu de kanonnen ge-
 zien en hij mompelt: „Als dat maar
 geen Duinkerker kaper is, want dan
 zijn we voor de haaien.”

„Vluchten schipper!” meent Teeu-
 wis, maar daar lacht Wiekert om,
 want hij weet best, dat een haring-
 buis het nooit kan volhouden tegen
 een kaper.

„Een Duinkerker schipper?” vraagt
 Krijn nu verwonderd, ik dacht, dat
 het een Hollands oorlogsschip was,
 je ziet toch de vlag wel?”

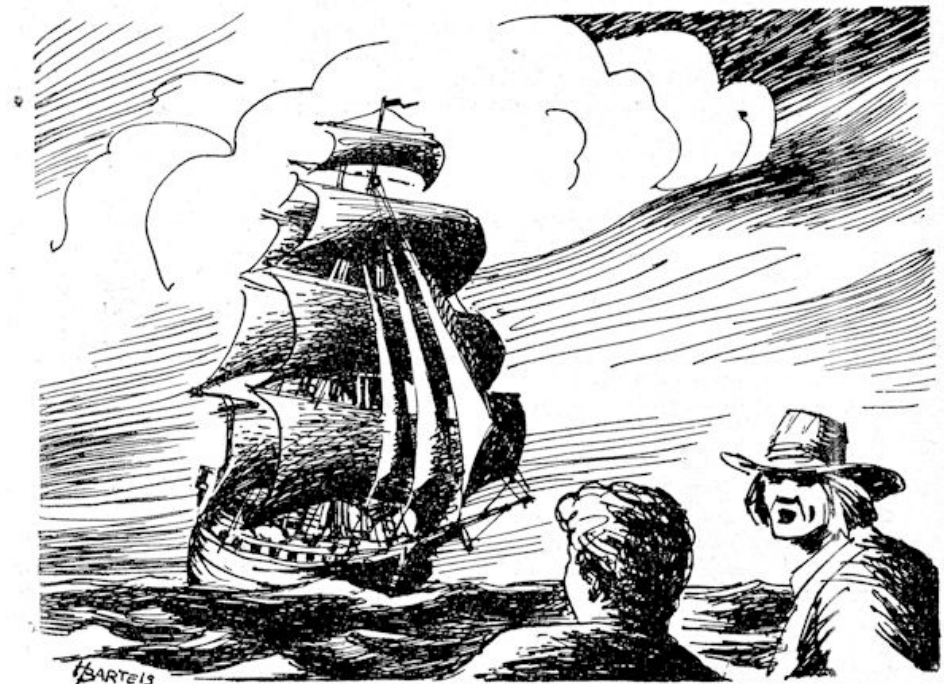
„Och jongen, je weet toch wel, dat
 die kapers vaak een valse vlag
 voeren, om onnozele lieden, zoals wij
 zijn, er in te laten vliegen?”

„Als het een kaper is ga ik niet
 mee hoor schipper. Ik dacht, dat het
 een koopvaardijchip was, dat naar
 de West of de Levant gaat. In dat
 geval wou ik vragen of ik mee
 mocht, maar van een kaper moet ik
 niets hebben, dan blijf ik rustig op
 de Johanna Maria.” Ondanks de
 ernst van het oogenblik, schiet Wie-
 kert Stokman in de lach.

„Als het een kaper is, gaan we
 misschien allemaal mee Krijn, begrijp
 je dat niet. Zo'n vent neemt mijn
 buisje als prijs en wij worden zijn
 gevangenen. We maken dan een
 dikke kans, om ergens aan de Noord-
 kust van Afrika als slaven te worden
 verkocht.”

„O schipper!” gilt Teeuwis, „zou
 je dat denken. Laten we toch...”

(Wordt vervolgd.)

DE SCHEEPSJONGEN

2) Een zeeoversverhaal uit het begin der 17e eeuw
DOOR P. DE ZEEUW J GZN

„Rustig afwachten, Teeuwis. Heel beleefd vragen wat meneer belieft en als we heel onderdanig zijn, maken we misschien een kansje, dat we de dans ontspringen.”

„God moge ons bewaren, schipper, op m'n oude dag slaaf worden van de Muzelmannen, dat wordt vast en zeker m'n dood!” Er lopen tranen over zijn bruine zeemanswangen.

„Luister schipper, hij roept wat!” zegt Krijn opeens.

Werkelijk wordt er aan boord van het naderende schip iets geroepen. Maar Wiekert kan het niet verstaan en hij neemt de scheepsroeper en vraagt heel beleefd: „Wat verlangt u van mij kapitein?”

„Heb je haring aan boord?” klinkt het nu duidelijk.

„'t Is een Hollander!” roept Krijn vrolijk, nu is het misschien toch een koopvaarder, die naar de West moet, schipper!”

Maar Wiekert laat de jongen praten. Hij antwoordt, dat hij wel haring heeft, maar niet weet of het voldoende is voor meneer de kapitein. Hoeveel haring wenst u?”

„Een last¹⁾, kun je me daaraan helpen?”

„Teeuwis, wat dunkt je hebben we een last haring aan boord?” vraagt Wiekert.

„Als 't nodig is wel twee schipper.”

En nu gaat het weer door de scheepsroeper: „Jawel meneer de kapitein, we hebben een last haring voor u!”

„Dan kom ik ze even halen!”

„Ziezo, die zijn we kwijt schipper,” zegt Teeuwis, „hebben we weer een week voor louw gevist, jongen jongen wat een sof!”

„Ik vrees hetzelfde,” meent Wiekert, „maar in vredesnaam, ik ben liever een last haring kwijt, dan mijn buis en de bemanning.”

Het schip naderde nu snel de haringbuis en weldra lag het vlak naast de Johanna Maria. De enterhaken werden uitgeslagen en heel vriendschappelijk kwam de kapitein

naar de reling en vroeg naar de schipper. Wiekert liep naar voren en de kapitein stak hem de hand toe.

„Goede morgen visser,” klonk het vrolijk. „ik ben Claes Gerritszoon Compaen van Oostzaan in Kenne-merland. Ik wil graag een last haring van je hebben en ik zal je er goed voor betalen, zeg de prijs maar.”

De haring is op heden duur kapitein,” zei Wiekert, die z'n angst voor de kapers nog niet helemaal kwijt was.

„Dat weet ik, heel gelukkig voor je, dan verdien je ook eens een vette boterham. Je rekent maar niet te weinig hoor, m'n lastgevers zijn er goed voor.”

„Wie zijn die lastgevers als ik vragen mag?”

„De Heren van de Admiraliteit van het Noorder-kwartier te Hoorn!”

„Nou die heren hebben een dikkere beurs dan ik,” lachte Wiekert en hij noemde een stevige prijs.

„In orde,” zei Compaen, „laat de haring maar aan boord brengen.”

Teeuwis was al aan de gang, hij riep de andere knechten en met elkaar begonnen ze de vis aan boord van de Walta te brengen.

Krijn had die naam het eerst ontdekt en er Wiekert opmerkzaam op gemaakt.

„De Walta,” zei de schipper, „jongen, dat is een vechtjas, als ik me goed herinner heeft dat schip meegevochten in de slag bij Gibraltar, waarin Jacob van Heemskerck, ten koste van zijn leven, een grote overwinning op de Spanjaarden heeft bevochten.”²⁾

„'t Is dus toch gelukkig geen zee-rover, schipper,” zei Krijn.

„Nee gelukkig niet, maar wat wil je daarmee zeggen, Krijn?”

„Dat ik m'n kans nu moet waarnemen. Als hij me aanneemt vaar ik voor de admiraliteit van het noorder-kwartier en dan verdien ik toch zeker veel meer dan bij u?”

„Hoor eens Krijn, je moet het zelf weten; ik zal aan je moeder gaan

vertellen, wat er gebeurd is en dat dan voor jouw rekening.”

„Zeg maar, dat ik het doe, om e bom duiden voor haar te verdienen dan vindt moeder het vast wel goed.”

„Dat weet ik nog zo net niet, maar in elk geval lijkt me die Comp wel een geschikte vent en 't is e royale kerel ook.”

„Nou schipper, zo een moet ik juist hebben,” meende Krijn.

„Zeg, driedubbel overgehaalde lak,” schreeuwt Teeuwis, die net het hoofd boven dek uitstak, zou jij kameraads niet eens vlug helpen? staat daar of je de Admiraliteit van de Hollandse vloot bent!”

Weg was Krijn al.

Hij dook het ruim in en was da gelijk hard aan het werk. Maar hield de zaak goed in de gaten, want Compaen mocht hem niet ontsnappen. Wat een stijve prijs gaf kerel voor een last haring. De maakte Wiekert vandaag een go mee. Tjonge, wat zou hij bij kapitein flink kunnen verdienen, 't ie hem maar nemen wilde, dat was maar helemaal de vraag.

Zo piekerde Krijn onder het harsjouwen, al maar over zijn toekomst en over de handen vol geld, die voor zijn moeder zou kunnen verdienen, als hij bij Compaen in die kwam. Toen de haring zo ongeveer aan boord van de Walta was, kwam Wiekert naar beneden.

„Zeg Teeuwis, staat daar nog een ton gezouten vis?” vroeg hij.

„Nog net eentje schipper!”

„Dan moet jij die eens aan boord van de Walta brengen, 't is buitengewoon meegevallen, ik die ton vis aan Compaen cadeau.”

„Best schipper, ik zal ze ook brengen.”

„Daar ben je niet mee klaar, sjouwt ze aan boord van de Walta laat Krijn je maar even helpen.”

Krijn glom van genoegen. De zou hij alvast zijn benen op het dek van de Walta kunnen zetten. 't begin was er dus al. En als hij Compaen kon enteren, zou hij dadelijk met zijn verzoek voor de dag komen dat nam hij zich vast voor.

„Wat heb je daar voor een vraag je?” vroeg Compaen toen Teeuwis en Krijn de ton met gezouten vis aan boord van de Walta hadden gebracht. De vraag was natuurlijk tot Teeuwis gericht, maar, omdat die niet zo vro uit zijn woorden kan komen, zei Krijn maar in zijn plaats antwoord.

„Dat is een ton gezouten vis, kapitein,” zei hij heel beleefd, „die is onze schipper u cadeau!”

„Heel aardig, hoe heet de gentleman?”

„Wiekert Stokman, van Egmond aan Zee, kapitein.”

¹⁾ Een scheepslast is 2000 kg.

²⁾ 1607.

Hij doet bepaald goede zaken," lachte Compaen, „dat er een geschenk voor mij kan over- en. Wacht ik zal hem er even bedanken."

Maar voordat Claes dit voor- kon uitvoeren, had Krijn hem de arm gepakt. Nu of nooit dacht Dit was misschien de enige kans, hij kreeg en haastig kwam hij met verzoek voor de dag.

„Wou jij bij mij aan boord ko-?" vroeg hij, „en waarom wou je zo graag?"

„Om meer te verdienen voor m'n oeder kapitein. Mijn vader is niet ruggekomen van een Straatvaart pitein en nu moet ik voor moeder de kinderen de kost verdienen."

„Zo zo, is je vader verdronken?"

„Misschien wel kapitein, we heb- en nooit meer iets van het schip ge- ord."

„Vindt Stokman het goed, dat je mij komt?"

„Eigenlijk niet kapitein, maar hij gt, dat ik het zelf moet weten."

„Hoe oud ben je en hoe heet jij?"

„Ik heet Krijn van Kooten, kapitein ik ben bijna dertien jaar!"

„Wat verdien je op de Johanna Maria?"

„Twee schellingen per week kapi- tein."

„Vrij behoorlijk," meende Com- en.

„Ja maar niet genoeg voor moe- en."

„Dat begrijp ik. Nou Krijn, je at me goed aan. Ik zou jou wel e scheepsjongen kunnen gebruiken. j het monstere ben ik eigenlijk geten, om te zien naar zo'n brak s jij bent. Wat denk je van vier ellingen in de week, ben je daar- te tevrêe?"

„Zeker kapitein, om te beginnen dat heel mooi!" zei Krijn vrolijk.

„Om te beginnen? Je rekent dus meer?"

„Ik word elke dag groter en ster- kapitein."

„Daar heb je gelijk in, nu Krijn komt wel in orde. Voorlopig jg je vier schellingen en dan zul- en we later wel weer zien. Als 't en kan krijg je meer. Dat hangt maar van af of ik voordelig vaar! en nu maar gauw je plunjezak ha- en kom aan boord, want we moe- verder!"

Krijn rende het schip af en klau- de aan boord van de Johanna Maria... voor het laatst! In 't voor- gaan riep hij tegen Teeuwis: „Ik ord scheepsjongen op de Walta en ga vier schellingen verdienen. nu Teeuwis, wat zeg je daar van?" „Da's knap werk!" lachte de oude man, „als je er maar geen spijt n krijgt, Krijn!"

„Waarom zou ik daar nu spijt van moeten krijgen?" vroeg Krijn. Hij vond Teeuwis op dat ogenblik een vervelende vent. Waarom moest hij nu zijn vreugde weer vergallen met die hatelijke opmerking „als je er maar geen spijt van krijgt?" De wereld zag er nu juist zo zonnig uit, vond Krijn.

„Jongen," zei Teeuwis nog, „ik ben je zeevader en ik moet voor je zorgen. Vergeet je bijbel en je psalmboek niet Krijn."

„Natuurlijk niet!"

„Ik bedoel niet, dat je die boeken hier niet moet laten liggen, maar dat je niet vergeten moet er dagelijks in te lezen. Je weet, dat je moeder dat beslist wil. Je gaat nu in de grote vaart. God is overal, dat weet je. Hij ziet en hoort wat je doet, vergeet Hem niet, Krijn, want Zijn liefde voor ons is duizendmaal meer waard, dan vier schellingen per week."

Krijn knikte maar eens. De oude Teeuwis meende het goed en nu vond hij hem in eens weer een fijne vent.

„Ik dank je wel Teeuwis, ik zal er aan denken," zei hij eenvoudig.

„En bidden Krijn, elke dag bidden, hoor!"

„Zeker, Teeuwis!"

„Nou dan wens ik je het aller- beste, Krijn," klonk het toen opeens vrolijk, „geef me de vijf, en houd je taai, je probeert maar een flinke zeeman te worden, zoals je vader was. Ik heb jaren met hem gevaren, hij was een eerlijke, trouwe en god- vrezende kerel en dat moet jij ook worden, zul je je best doen?"

„Ik beloof het je Teeuwis!"

Krijn holde nu naar zijn kooi, vulde zijn plunjezak met z'n bezit- tingen, de bijbel en 't psalmboek er boven op en kwam enkele ogenblik- ken later met een stralend gezicht aan boord. Van zijn kameraden had hij al afscheid genomen, nu moest hij de schipper nog vaarwel zeggen. Wiekert liep bijna tegen hem op. Hij had een papier in zijn hand en liep te lezen, wat daarop stond. „Vreem- de kerel," mompelde hij. „Hallo,

schipper, ik neem afscheid van je," riep Krijn vrolijk.

„Jongen, Krijn, ga je er nu toch vandoor?"

„Zeker, schipper, wil je aan moe- der zeggen, dat ik nu vier schellin- gen per week ga verdienen en dat ik die zuinig voor haar bewaren zal?"

„'t Zal niet mankeren Krijn. Ik hoop alleen voor je, dat Compaen jou niet net betalen zal als hij het mij doet."

„Wat bedoel je schipper.?"

„Wel, toen ik kwam om af te rekenen, kreeg ik geen geld, maar stopte hij me dit papier in m'n han- den, kijk eens."

Krijn zag, dat Wiekert een schrif- telijk bewijs in zijn hand hield van betaling bij de Heren van de Admi- raliteit van het Noorder kwartier te Hoorn.

„Dat is toch evengoed als geld, schipper? Ze zijn er daar in Hoorn heus wel goed voor."

„Dat denk ik ook wel, maar ik moet er apart voor naar Hoorn!"

„Maar je hebt ook een stijve prijs gemaakt voor je haring?" meende Krijn.

„Nou alsjeblijft, mijn dag is goed en verder het beste, Krijn. Gedraag je maar flink. Ik zal je moeder het verhaal vertellen. Vaarwel Krijn, en het oog op God, jongen!"

„Zeker, schipper, goede vangst verder!"

Zo verliet Krijn de Johanna Maria, om scheepsjongen te worden bij Claes Compaen, naar hij meende een eerzaam koopman op de Walta.

II. Bij de neus genomen.

„Ik kom je het loon van Krijn brengen, Leuntje," zei Teeuwis toen hij het huisje achter de duinen bin- nenstapte. „Maar waar is Krijn?" vroeg Leuntje den Besten angstig en verschrikt.

„Alles best in orde," kalmeerde de zeeman, maak je maar niet bezorgd."

„Ligt de Johanna Maria voor de wal?" vroeg ze toen, „ik heb er nog niets van gemerkt."

(Wordt vervolgd.)

DE SCHEEPSJONGEN

Een zeeroversverhaal uit het begin der 17e eeuw
DOOR P. DE ZEEUW J.GZN

3.) „Dat kan ook niet, want Wiekert is doorgevaren naar Enkhuizen, om zijn vis te verkopen. Hij moet ook naar Hoorn, en daarom heeft hij mij naar jou gestuurd, omdat hij je niet te lang op je geld wilde laten wachten; je zult het wel gebruiken kunnen.”

„Ja dat begrijp je Teeuwis, er komt heel wat kijken om zo'n spannetje kinders in 't leven te houden. Maar is Krijn mee naar Enkhuizen?”

„Kijk, hier is het geld,” zei Teeuwis, zonder op de laatste vraag te antwoorden. Hij telde het geld neer en deed er van zijn eigen gage nog wat bij voor Leuntje. Maar dat vertelde de goede man haar niet.

„Mooi, dank je wel, ja ik heb het gezien, eerlijk gezegd valt het me mee, want ik meende, dat de jongen maar twee schellingen per week verdiende. Zeker een meevallertje gehad. Och hij is toch zo zuinig en voor z'n moeder zorgen... nee Teeuwis, dat is niet te geloven.”

„Je bent gelukkig met zo'n jongen, Leuntje, hij wordt al een hele steun voor je en ik moest je zijn hartelijke groeten brengen.”

„Wel bedankt, Teeuwis, maar ik had het aardiger gevonden, als de bengel zelf nu thuis was gekomen. Wat denk je, zou hij nu nog lang wegblijven?”

„Daar is weinig van te zeggen, Leuntje.”

„Maar Enkhuizen ligt toch niet in Oost-Indië, dat kan toch nooit zo lang duren?”

„Nee, dat is zo, maar hij zal toch wel een heel tijdje wegblijven vermoed ik.”

„Teeuwis je wil me bij de neus nemen, zeg het me maar eerlijk, want ik voel, dat je ergens om heen draait. Krijn is toch niet verdronken?”

„Lieve mens nee, nee, geloof me de jongen is zo gezond als een vis, maar hij maakt op 't ogenblik een grote reis en dus kan hij nog wel een lange tijd wegblijven.”

„Och plaag me nu niet langer, je hebt me met die praatjes nu genoeg

voorbereid op wat ergs; ik voel het wel er hangt me iets boven het hoofd, vertel het alsjeblieft maar dadelijk en laat me niet zo lang in het onzeker.”

„Nu goed dan, maar vooraf zeg ik je: je mag niet boos worden, Leuntje, want de jongen heeft het gedaan, alleen voor z'n moeder, dat was de enige reden. Zeker, hij wou ook graag wat van de wereld zien, hij was het vissen op de haringbuis allang moe, maar de verdiensten gaven de doorslag; hij verdient nu vier schellingen per week.”

En toen vertelde Teeuwis het verhaal van Krijn, die van de Johanna Maria was overgestapt op de Walta van Claes Compaen.

Leuntje den Besten luisterde aandachtig. Nu en dan schudde ze haar hoofd eens, maar verder viel ze Teeuwis met geen woord in de rede. Maar toen de zeeman klaar was met zijn verhaal vroeg ze driftig: „En waar vaart die „Klomp-aan” nu naar toe?”

„Compaen” verbeterde Teeuwis, ja m'n lieve mens, precies weet ik het ook niet. Misschien gaat hij naar de West, tenminste, dat hoopte Krijn, maar hij heeft er niets van gezegd en dus weten wij het niet. Krijn rekent er op, dat hij een zak vol geld meebrengt, als hij eenmaal thuis komt, dat moest ik je nog zeggen.”

„Heel mooi, maar da's 't voornameste niet, ik wil weten, waar m'n jongen zit.”

„Ja, dat kunnen de schipper en ik je onmogelijk zeggen Leuntje! Hij is is aan boord van de Walta, scheepsjongen van Claes Compaen en dat is alles wat we er van weten. O ja, en hij verdient, zoals ik al zeide, vier schellingen per week. Hij heeft me ook nog beloofd, dat hij geregeld zijn bijbel en z'n psalmboek zal gebruiken en niet vergeten zal dagelijks te bidden.”

„Ik ben voor dat alles heel dankbaar, Teeuwis, maar ik vind dat jullie je plicht lelijk verzaakt hebben. De schipper heeft me eerlijk beloofd, dat hij goed op Krijn zou passen en jij was zijn zeevader, ik dacht,

dat het niet beter kon: twee eerlijk godvrezende mensen hebben hem onder hun hoede, er kan hem, zo zegd, niets overkomen. En daar nu daar laten jullie hem als een aal door je vingers glijden en weg is Krijn. Weet niet eens, wat voor een klomp of die Klomp... Compaen eigen is.”

„De schipper meent, dat hij eerlijk koopman is,” bracht Teeuwis in 't midden.

„Méént, méént, wat heb ik daar aan, zeker weten doet hij niets, het maar eerlijk.”

„Nee, dat is zo, maar je weet toch ook wel Leuntje, dat hij ook op Walta onder Gods oog is en dat Here ook dáár over hem wacht. Nou dan?”

„Allemaal goed en best, ik weet dat ook wel, maar dat ontslaat jou niet van je plicht. De schipper heeft het mij eerlijk beloofd en kijk eens aan; waar zit de hals van de jongen nu... Och, och, wat is de vrouw, die geen man meer heeft, te diep te beklagen.”

Leuntje barstte in tranen uit en maakte voor Teeuwis de zaak ellendiger. Hij was geen held, maar hij zou als 't moest toch tegen zeerovers durven vechten. Maar tegen vrouwen tranen was hij niet opgewassen. Daar werd hij zo naar vóór Wiekert had hem een mooi koopje bezorgd. Waarom was hij de boodschap niet zelf gaan brengen?

„Kom Leuntje,” probeerde hij troosten, „maak het nu niet erger dan het is. Wie weet komt de jongen spoedig terug van de reis en dan kun je zelf beslissen of je hem weer met Compaen laat meegaan of niet.”

Ik heb grote kans, dat ik Krijn nooit meer terugzie, net zo min als mijn man, wil je dat wel geloven. Misschien is die Compaen wel een zeerover, wie zal 't zeggen...”

„Nu maak je het toch al te gevele Leuntje. nee maar, daar heb ik geen ogenblik aan gedacht. Hoe kom je bij, om dat te veronderstellen?”

„Er waren toch immers kanonnen aan boord, dat heb je zelf gezegd.”

„Elke flinke koopvaarder heeft tegenwoordig kanonnen, dat weet even goed als ik. Dat is nodig, om het oog op de Duinkerker kapers en andere zeerovers, dat weet je wel.”

„Nou, we zullen er het beste van hopen, Teeuwis,” besloot Leuntje, „maar ik zeg nog eens, dat ik geen werk van jullie vind, om zo te handelen. En als de schipper komt, zal ik het hem ook ongezoegd zeggen.”

Vrouw van Kooten zweeg. Teeuwis begreep, dat dit het goede ogenblik was, om er tussen uit te knijpen. Hij had het nu al bena-

gehad, hij verlangde naar de buitenlucht, 't werd hem in 't huisje veel te benauwd. Met ruk stond hij op en z'n hand uitend zei hij: „Nou Leuntje, dan ik maar weer en het beste er hoor. Zodra ik iets van Krijn kom ik het je vertellen.”

„Dat zal lang genoeg duren,” zei Leuntje, terwijl ze Teeuwis een hand drukte. „maar in elk geval bedankt voor boodschap en voor het brengen van 't geld. Maar als je maar weet, ik het geen werk noem!”

O jongens, dacht de zeeman, er is nu weer een nieuwe bui opzetten, dat ik maken, dat ik wegom.

„Nee, daar heb je feitelijk wel geen in, Leuntje,” zei hij nog bij wijze van troost, en daarop vatte hij de knop van de deur en was hij weg, dat Leuntje er erg in had.

Heel voordelig deed Wiekert Stokman te Enkhuizen zijn haring op de hand en terwijl zijn knechten het lossen waren ging hij naar de haven, waar hij nog een mooi sommetje in de wacht kon slepen voor de last haring, die hij aan Claes Compaaen had verkocht. Het bewijs van betaling zat veilig in z'n wollen zak geborgen.

Vrolijk en welgemoed ging hij op de reis en na verloop van enkele uren kwam hij aan, aan 't kantoor van de Compagnie der Admiraliteit. Hij moest een beetje wachten, maar toen hij eindelijk tot de heren werd toegelaten, werd hij heel vriendelijk ontvangen. Wie hij was, werd hem door de voorzitter gevraagd en daarop vertelde hij, dat hij Wiekert Stokman was, te Egmond aan Zee woonde en dat de schipper was op de haringbuis: Anna Maria.

Zo zo en wat kwam de schipper doen? Daarop viste Wiekert uit zijn wollen muts het bewijs op, dat Claes Compaaen hem had gegeven. Hij overhandigde het de voorzitter, die meende nu aanstonds de guldens van de tafel te zullen zien rollen. Maar dat pakte anders uit.

„Hoor eens hier heren, wat voor bewijs heb ik hier heb. Claes Compaaen heeft van deze buisman een last haring gekocht en nu verzoekt hij om voor hem te betalen; hij heeft nog een hoge prijs genoteerd ook, veel hoger dan de markt nu ligt,” zei de voorzitter.

De heren keken elkaar eens aan. „Claes Compaaen,” vroeg Teunis Gerritsz. van Wognum, „is dat niet de kerel, die de Walta gekocht heeft van de weduwe Pieter Gerritsz van Medemblik?”

„Ja zeker, dat is dezelfde,” verzeekerde de voorzitter.

„Och zo,” ging Teunis verder, „die

Pieter Gerritsz. is ook ellendig aan zijn eind gekomen. Hij was met zijn schip in het Nauw van Calais, toen hij 's nachts gewekt werd, omdat een van zijn beste matrozen, Malgom geheten, op sterven lag. In het donker is hij er toen haastig heengelopen. Maar laat er nu een luik openstaan. Hij is naar beneden getuimeld en heeft zich zó bezeerd, dat hij er aan gestorven is.” „Verschrikkelijk!” zeiden sommigen.

„Die Claes Compaaen,” ging de verteller verder, „heeft toen handig gebruik gemaakt van de narigheid, waarin de weduwe verkeerde en heeft het schip van haar gekocht. Hij bleef haar nog achtduizend guldens schuldig.”

„Zeg Teunis, het ergste weet jij niet eens man,” viel de voorzitter de verteller in de rede.

„Hij heeft te Medemblik de heren van de Admiraliteit uitgenodigd aan een afscheidsmaal. 't Was een beste maaltijd: wijn en bier vloeiden mild en gebrad was er in overvloed. Toen het maal was afgelopen, stond Compaaen op en verzocht de heren de maaltijd voor hem te willen betalen. Hij had, zo zeide hij, al zijn geld in het schip gestoken en bezat geen stuiver meer. Later zou hij het dubbel en dwars terugbetalen. En daarmee vertrok Compaaen. Zo heeft die kerel ze daar te Medemblik bij de neus gehad.”

Wiekert Stokman hoorde deze verhalen met gemengde gevoelens aan. Hij vreesde het ergste en twijfelde er niet aan of hij zou naar zijn duiten kunnen fluiten.

En dat was ook zo. „De schipper begrijpt zeker wel,” zo richtte de voorzitter zich nu tot Wiekert, „dat ook hij bij de neus genomen is. Wij achten ons niet verplicht de kosten van een last

haring voor deze schelm te betalen.”

„Hij leek me toch een eerlijk koopman,” bracht Wiekert nog in het midden.

„Ja ja, dat leek hij, de praatjes van Compaaen zijn doorgaans wel goed, maar we verzekeren je schipper, dat Compaaen een doodgewone zwerver is.”

„Maar de West-Indische Compagnie die een paar jaar geleden, (n.l. in 1621), is opgericht, doet toch ook aan kaapvaart,” meende Wiekert.

„Zeker, schipper, zeker, maar zo een is Compaaen er niet. Hij vaart niet voor de Compagnie maar alleen voor zichzelf. En als hij nu alleen Spaanse schepen ging roven... nou ja, we zijn ten slotte met Spanje in oorlog, maar let eens op, straks pakt hij ook onze Hollandse schepen aan. 't Mag een wonder heten, dat jij er zo goed bent afgekomen.”

„Dus de heren betalen de haring niet?” vroeg Wiekert nog eens al was het geheel overbodig.

„Nee, schipper, we betalen niet,” zei de voorzitter nadrukkelijk. „Jij mag de schade aan je eigen been binden en dan kun je God nog wel danken, dat je er zó bent afgekomen.”

Daarmee kon Wiekert Stokman gaan.

Hij voelde zich smerig bij de neus genomen. Maar dat was nog niet het ergste. Veel erger vond hij, dat hij met zo'n kerel die arme Krijn van Kooten had laten meegaan. Hoe moest hij dat ooit tegenover Leuntje verantwoorden. Vroeg of laat zou het natuurlijk ook in Egmond bekend worden, wie Claes Compaaen was en dan zou er wat zwaaien. „Hoe kon ik toch zo stom zijn!” dacht Wiekert, waar heeft mijn verstand gezeten, dat ik me zo bij de neus kon laten nemen!” (Wordt vervolgd.)

DE SCHEEPSJONGEN

Een zeeroversverhaal uit het begin der 17e eeuw
DOOR P. DE ZEEUW J.GZN

4.) III. Krijn doet een verschrikkelijke ontdekking.

Vrolijk stond Krijn op de voorplecht te wuiven aan zijn makkers van de Johanna Maria, toen de Walta zijn tocht vervolgde.

„En nu moet jij — zeg brasem hoe heet je ook weer?” hoorde Krijn opeens achter zich de stem van Compaen, „nu moet jij eerst maar eens mijn hele schip goed bekijken. Ik wil hebben, dat jij goed op de hoogte bent, en als dat afgelopen is, kom je in mijn kajuit, begrepen?”

„Jawel, kapitein.”

„Hoe heet je ook weer?”

„Krijn van Kooten, kapitein.”

„O zo. Nu Krijn, vooruit ga het schip nu maar eens rustig bezichtigen.”

Krijn weg; was dat even fijn!

Verbazend, wat een groot schip was die Walta. Dat was wat anders dan de Johanna Maria. Och heden, dat was maar zo'n simpel haringbuisje. Maar dit was een echte koopvaarder met drie dekken en bronzen kanonnen aan boord. Krijn voelde zich echt trots worden.

Op zo'n prachtig schip, was hij nu scheepsjongen geworden en nog wel voor vier schellingen per week. Wat zou moeder wel zeggen, als ze dat hoorde. En misschien zou hij in de West nog wel wat extra's kunnen verdienen. Wie weet met hoeveel geld hij straks wel thuis zou komen.

Beneden stonden de zwaarste kanonnen, boven de lichtere. Maar wat zag hij nu op het opperdek, wat waren dat nu voor dingen? Hij vroeg het aan een voorbijkomende matroos en die vertelde hem, dat dit draai-bassen en gotelingen waren.

„Wat doe je daarmee?” vroeg Krijn en de man vertelde hem, dat je met die dingen schroot kon spuiten op het dek van het vijandelijk schip. 't Was geen gekheid. En wat een pieken en musketten stonden daar in de rekken. Krijn begreep wel, dat iemand, die Compaen zou aanvallen een harde dobber zou hebben. Jongen, jongen, die Walta kon van

zich afbijten. En hier was de kruitkamer. Die was secuur midden in het schip gemaakt en de wanden waren dik en zwaar. Er moest heel wat gebeuren vóór er een treffer in de kruitkamer viel.

Als hij het gehele schip heeft door-gewandeld, komt hij eindelijk bij de kajuit van Compaen. Hij klopt beleefd aan. „Binnen!” klinkt het bars.

Krijn stapt binnen en ziet Compaen bij de tafel zitten.

„Hoe is het?” vraagt deze, „alles gezien aan boord? 'n Mooie schuit, vind je niet?”

„'t Is een prachtschip, kapitein.”

„Dat dacht ik ook, maar 't heeft ook een mooie bom duiten gekost. En nu je werk. Jij moet er op rekenen, dat je in de eerste plaats in mijn dienst bent. Je mag voor de kok of de stuurman ook wel eens een karweitje opknappen, maar nooit als ik je nodig heb! Begrepen?”

„Jawel, kapitein!”

„Je moet om zo te zeggen, dag en nacht voor me klaar staan. Als ik roep moet je er zijn. Daarom heb ik een slaapplaats voor je vlak om de hoek van de deur. Kijk maar eens even hier.” Compaen staat op, doet de deur van zijn kajuit open en nu ziet Krijn tegen de kajuit aan een klein hokje met een kooi er in.

„Dat is jouw verblijf, daar kun jij je plunjezak opbergen en 's nachts slaap je daar.”

„Heel goed, kapitein!”

„Me dunkt je bent nu voldoende ingelicht, ga maar eens zien of je ergens wat te doen hebt; de kok kan je misschien wel gebruiken.”

Krijn is al weg. De kok heeft wel een mooi werkje voor hem. Hij mag stokvisbeuken. Krijn krijgt een houten hamer en begint de vis, die al een nacht in 't water gestaan heeft, met de hamer te bewerken.

Als hij die avond naar zijn bed gaat, buigt hij voor zijn kooi eerst zijn knieën en hij dankt God voor de zegen, die hij ontvangen heeft, dat hij nu op zo'n mooi schip mag zijn. Hij bidt om bewaring voor zijn moeder, broertjes en zusjes en voor

zich zelf. Dan kruipt hij ondolend en het duurt maar heel ko Krijn slaapt als een roos.

De volgende morgen wordt hij en gezond wakker. In een water wast hij zich als een pen dan verschijnt er spoedig frisse monter Krijn aan dek.

't Is een mooie lentemorgen en zon gaat stralend op.

Krijn informeert eens, waar Walta zich nu bevindt en het b dat zij in het Engelse kanaal v Mooi! Dat gaat dus de goede uit, want nog altijd droomt Krijn de West. Dat wordt een verre en hij zal nu veel van de wereld

Krijn helpt hier en daar, nu de kok en dan weer de stuurman opeens een grove stem roept: „van Kooten... hiervoor komen!”

O jongens, dat is zijn baas, d Claes Compaen, die hem roept. jongen ijlt naar beneden en weldra voor de deur van Comp kajuit. Als hij binnen is, vraagt beleefd, wat de kapitein heeft commanderen.

„Mijn ontbijt gereed maken en brengen!” „Jawel kapitein!”

Krijn haast zich naar de kom waar de kok hem precies ve wat Compaen voor zijn ontbijt woonlijk gebruikt. De jongen be zijn baas keurig, dat moet ge worden en Compaen geeft hem ook een pluimpje.

„Ik heb een flinke scheepsjo met jou getroffen, Krijn,” zegt „als dat zo doorgaat met jou, z gauw genoeg meer verdienen vier schellingen per week.”

„Graag kapitein!”

„Jongen, je zult eens zien, hoe geld jij nog aan boord van de W zult verdienen,” laat hij er op gen, „als je maar flink je best en mij stipt gehoorzaamt.”

„Ik ben niet anders van plan, pitein!”

Krijn zou wel graag geweten ben, waarmee hij als doodge scheepsjongen zóveel geld zou nen verdienen, maar daarover Compaen zich niet uit en hij dur ook niet naar te vragen. Tenslo Compaen kapitein en hij sl scheepsjongen — je moet je p weten in de wereld.

De gehele dag staat Krijn in van Compaen. Hij zorgt voor middageten, hij houdt de kaj orde, hij maakt het bed op. tijd voor andere karweitjes schi op deze manier niet over. dat hindert weinig. Krijn doet werk met plezier en al is er nu echt zeemanswerk bij, daaraan s hij zich niet. Hoofdzaak is, dat flink verdient en daar gaat het eerste plaats maar om. Dit werk

hem stukken beter, dan het vis-
op de Johanna Maria. Compaen
hem gezegd, dat hij hem niet
week z'n vier schellingen zal
Hij moet maar opschrijven
zeel weken hij aan boord is en
krijgt hij later de hele som in
Natuurlijk vindt Krijn dat best.
paen is er goed voor en wat
hij er aan, om dat geld te be-
en? Als hij het maar krijgt, wan-
hij aan wal gaat, is het vroeg
ng. Hier op zee heeft hij er toch
aan.

Nauwelijks een week zijn ze op
of ze ontmoeten een Hollands
't Ligt diep, dus het heeft een
e lading aan boord. Door zijn
neemt Compaen het schip en
hoort hem zeggen: „Ah zo, dat
schipper Siewert Cornelisz. van
out uit Waterland. Die baas
t uit de Condaat¹⁾ en die zal
een kostelijk vrachtje aan boord
n.”

Krijn ziet dat de Walta zijn koers
dert en naar de koopvaarder
vent. Vreemd is dat niet. Schip-
Siewert vaart immers naar het
land en het is heel goed moge-
dat Compaen hem een bood-
p heeft mee te geven. Jammer,
Krijn nog zowat niets heeft ver-
d anders kon hij alvast wat geld
geven voor z'n moeder. Maar
dat de beide schepen elkaar
n bereikt steekt plotseling een
ge storm op. Nu is Leiden in last.

Alle hens komen aan dek. De zei-
worden gereefd en ieder is druk
de weer, om het schip zo goed
gelijk door de storm heen te bren-
Hij houdt drie dagen aan en
vindt het gek, dat de Walta
doorvaart naar de Atlantische
an, maar teruggaat, het schip
Siewert achterna. Al laverende
ze het Kanaal weer uit en als
storm eindelijk bedaar is zijn ze
het Nauw van Calais. Dat is een
tegenslag, denkt Krijn. Ze wa-
al zo mooi op weg naar de West,
afijn, het schip is goed door
storm heengekomen en dat is de
aak. Ook Siewert heeft het in
noodweer uitgehouden. De beide
zijn nu tamelijk dicht bij
Compaen staat op het dek
alle aandacht de bewegingen van
schip te volgen. Krijn staat naast
gereed om elk bevel onmiddel-
op te volgen. Opeens draait
an zich om. Hij kijkt Krijn
en zegt: „Volg mij, jongen!” Dat
Krijn en enkele ogenblikken
staan ze voor de kajuit van
en. Maar deze gaat er niet
zoals Krijn gedacht had, dat
zou. De kapitein opent het

slaaphokje van Krijn, duwt hem naar
binnen en zegt streng: „Daar blijf je
toddát ik je er weer uithaal!”

De deur valt dicht en de grendel
wordt er voorgeschoven.

't Is Krijn alsof hij een klap van
de molenwiek heeft gekregen.

Wat moet dát nu betekenen?

Heeft hij soms iets gedaan, dat
Compaen niet beviel? Maar wat moet
dat dan zijn? Vanmorgen heeft hij
nog, net als altijd, voor het ontbijt
van zijn baas gezorgd; alles was in
de beste orde. Compaen heeft nog een
grapje gemaakt en... dat is waar ook,
hij zei nog, dat hij zo'n flinke
scheepsjongen aan hem gekregen
had. Nou, wat moet je dan nog
meer? Dan is alles immers in orde?
En nu eensklaps dit: opgesloten in
zijn slaaphokje, een gevangene dus.
Krijn gaat op de rand van zijn kooi
zitten en denkt na: Maar dat na-
denken helpt hem niet veel; hij blijft
met zijn gedachten in een cirkel rond-
draaien en komt er niet uit. Het is
doodstil in de hut.

Een doordringend trompetsignaal
klinkt over het schip. Tot driemaal
toe schettert dat scherpe, snerpnde
geluid door de stilte. Krijn schrikt er
hevig van en weet niet, wat dit te
betekenen heeft.

Zou het schip in nood verkeren?

Maar dat is immers onmogelijk.
Als dit tijdens de storm was ge-
beurd, dan had hij het kunnen be-

grijpen, maar nu is de storm voorbij,
de zee is zo kalm als een bosbeek,
nee, dát kan niet zijn.

En toch is er wat bijzonders, hoor
maar. Alles komt opeens in bewe-
ging. Hij hoort de matrozen tegen
de trappen op lopen en op het dek
heen en weer draven. Die nog in
hun kooi liggen, omdat ze 's nachts
gewaakt hebben, kruipen er uit,
kortom de ganse bemanning is in be-
weging, dat hoort Krijn duidelijk.

Maar wat dit alles te betekenen
heeft, kan hij onmogelijk snappen.
Moet er soms vracht worden over-
geladen? Best mogelijk, maar dan be-
hoeft hij hier toch niet opgesloten te
zitten, hij kan toch meehelpen.

Stil eens, wat is dat nu.

Daar schalt een sterke stem bo-
ven van de kampanje: „Ik kom uit
zee en ben Compaen. Geef je over
of ik val je aan!”

Krijn hoort deze woorden duide-
lijk. Ja, 't is de stem van Compaen,
daaraan behoeft hij niet te twijfelen.
Maar wie wil Compaen aanvallen?
Een Spanjaard soms? Dat denkt
Krijn nog een ogenblik. En hij prijst
zich gelukkig, dat hij aan boord is
bij zo'n flinke vaderlander, die de
vijand van zijn land hier op zee
durft aanvallen. De Walta kan best
als oorlogsschip dienen. Het heeft
immers ook al meegevochten in de
slag bij Gibraltar.

(Wordt vervolgd.)

Op Ceylon.

DE SCHEEPSJONGEN

5.) Een zeeroversverhaal uit het begin der 17e eeuw
DOOR P. DE ZEEUW J.GZN

Maar wacht eens!
Nee, het kàn geen Spanjaard zijn. Waar zou die zo gauw vandaan moeten komen? Zo pas, toen hij met Compaen aan dek stond, was er geen enkel schip te zien, dan alleen die Hollandse koopvaarder van schipper Siewert, die uit de Condaat komt, zoals Compaen zei.

Krijns gedachten breken af, want met een oorverdovend lawaai worden kanonnen afgeschoten. Het hele schip schudt er van en Krijn tuimelt van de rand van zijn kooi af en komt met z'n neus op de grond terecht. Hij krabbelt overeind en grijpt zich dan dadelijk weer vast, want er klinkt een nieuw salvo. Niet lang daarna krijgt de Walta een hevige stoot.

„Enteren!” hoort hij roepen en hij hoort de haken neerploffen op het dek van het andere schip.

Er ontstaat nu een onbeschrijfelijk rumoer. Er wordt geschoten, geschreeuwd, gekermd en... gevloekt.

Langzaam gaat er voor Krijn een licht op. O ja zeker, hij behoeft er niet meer aan te twijfelen! Dom eigenlijk, dat hij daaraan niet eerder heeft gedacht. Maar hoe kon hij dat ook denken? Doch nu staat het voor de jongen als een paal boven water: Hij bevindt zich aan boord van een zeerover!

Het duizelt Krijn als deze gedachte bij hem heeft postgevat. Daar dacht hij, dat hij zich op een koopvaarder bevond, die op reis was naar de West en nu blijkt het, dat hij zich op een zeeroversschip bevindt.

Vreselijk toch!

Als hij dat geweten had, was hij stil op de Johanna Maria gebleven. Wiekert Stokman was tenslotte toch een beste baas, al verdiende hij er niet veel.

Nu begrijpt hij ook, waarom Compaen hem hier heeft opgesloten: hij mocht natuurlijk dat gevecht niet meemaken, hij mocht niet zien, wat voor gruwelijke dingen er gebeurden. Maar hij weet het nu toch; hij heeft een vreselijke, een verschrikkelijke ontdekking gedaan.

„O moeder!” roept hij in z'n angst, „nu zit ik op een schip van een zeerover!”

En ineens denkt hij aan de woorden van de oude Teeuwis: Krijn, zul je niet vergeten te bidden! Voor zijn kooi valt hij op z'n knieën en in het schemerige slaapkamertje bidt Krijn tot God. Hij vraagt of de Here hem vergeven wil, dat hij uit begerigheid op dit schip is gekomen en of Hij hem van dit vreselijke schip wil verlossen.

Boven zijn hoofd gaat het lawaai onverminderd door, maar Krijn luistert er niet naar... hij bidt.

Als hij weer opstaat is hij wonderlijk rustig. Hij zit natuurlijk in de moeite, maar hij heeft nu alles aan de Here verteld. Zó heeft moeder het hem geleerd. Zij heeft dit zelf ook gedaan, toen vader niet meer terugkwam. En het heeft haar wonderlijk vertroost. Maar één ding staat bij Krijn nu al vast. Hij wil geen zeerover worden. Hij zal proberen zo gauw mogelijk van dit schip af te komen en naar Holland terug te gaan.

Bah, wat is die Compaen een elendige kerel. En hij meende juist, dat de kapitein zo'n flinke vent was, prettig en royaal en nu blijkt het een laffe rover te zijn. Krijn walgt er van.

„Ik houd m'n kop er voor,” mompelt hij, ik word nooit een zeerover, liever laat ik me door Compaen doodschieten.”

Hij voelt zich opeens erg vermoeid en voor hij het weet ligt hij in z'n kooi en slaapt hij als een marmot.

IV. De biecht van Claes Compaen.

Op het dek is de strijd uitgewoed.

De bemanning van 't koopvaardij-schip wordt naar Duinkerken gebracht en daar aan land gezet. Compaen heeft tenslotte ook z'n eergevoel en hij bedankt er voor landgenoten zo maar koelbloedig dood te maken.

Er zijn natuurlijk over en weer verschillende matrozen gesneuveld. Goed, daaraan is niets te doen. De doden worden overboord gezet, de

gewonden, zo goed mogelijk verboden en dan wordt de buit bekeek. Compaen zet een aantal van z'n mannen op de koopvaarder en l die met het schip de Walta volgen. Het blijkt dat schipper Siewert, er zelf het leven heeft afgebrach heel wat geld aan boord had. D geld wordt door Claes onder z'n mannen gelijkelijk verdeeld. „Ik de er niet aan, kerels,” zegt hij, „ geld voor me zelf te houden. Ju krijgt allemaal eerlijk je portie en scheepsjongen krijgt ook z'n deel al heeft hij niet meegevochten.”

„Hoezee! Leve Compaen!” roep de rovers. „En het schip, kapite wat doen we met het schip?” vr gen sommigen.

„Daarmee varen we naar St. Cla in Ierland. We brengen het daar a land om het later te verkopen. V die verkoop krijgen jullie later oo weer je deel!”

Weer klinkt een luid „hoezee!” en dan gaan ze allen aan het werk. Die Compaen is nog eens een fidele vent, denken ze.

Voor de deur van Krijns slaaphokje wordt de grendel weggeschoven. De deur gaat open en Compaen kijkt naar binnen. Hè, daar is me die scheepsjongen een dutje gaan doen. Geen kwaad idee. Gelijk heeft hij. Bij zo'n schone muziek valt je gemakkelijk in slaap.

Hij loopt naar de kooi en schudt Krijn wakker. „Hè, langslaper, vlug je bed uit en dadelijk in mijn kajuit komen!” klinkt het fors.

Krijn is onmiddellijk klaar wakker. Even moet hij nadenken: o ja, hij weet het al weer: er is gevochten, hij is aan boord van een zeerover! En nu heeft de kapitein hem geroepen. Vlug springt hij uit de kooi: Hij behoeft zich niet aan te kleden, want hij is met z'n kleren aan in b gekropen. Enkele ogenblikken later klopt hij aan de deur van Compaens kajuit.

De kapitein zit bij de tafel en op die tafel ligt een hoop zilvergeld.

„Da's de buit,” denkt Krijn, „bah ik zou er geen duit van willen hebben!”

„Neem die kruk en ga daar ee zitten,” zegt Compaen, „ja juist daar recht tegenover me, dan zal ik j eens wat vertellen.”

Met een nors gezicht neemt jongen plaats op de kruk.

„Terwijl je lag te slapen,” beg Compaen, „hebben wij een goe vangst gehad. Jij verdient hier vi schellingen in de week, je weet w dat hebben we afgesproken.”

„Ja, kapitein!” klinkt het stroef.

„Maar behalve die vier schelling valt er nog wel eens een extraa af. Ik houd er van, om mijn vo

haal te betalen. Tenslotte werken de kerels er hard voor en daarom moeten ze er ook wat van hebben. Jij hebt er deze keer niet voor gewerkt, Krijn, maar evengoed krijg jij je portie. Zie jij die hoop zilvergeld daar liggen? Nou die is voor jou, haal naar je toe en berg het gauw in je plunjezak. Daar kan je moeder wel een jaar lang rijk van leven, ventje, denk je dat ook niet?"

Krijn steekt geen hand uit. Z'n ogen staan als gloeiende kolen en op z'n gezicht ligt een trek van inachting.

„Nou toe, vooruit, haal binnen,“ moedigt Compaen aan, „of ben jij er zo beduusd van, dat je niet begrijpt wat ik bedoel?"

„Ik begrijp u heel goed, kapitein!“ „Nou vooruit dan! Hebben is hebben en krijgen de kunst!“ en er komt een grijnslach op z'n gezicht, terwijl hij dit zegt.

„Ik wil er geen duit van hebben, kapitein!“ Krijn zegt deze woorden helder en vastberaden, op het onbeleeft af.

„Wat hoor ik je daar duidelijk zeggen?"

„Dat ik er geen duit van hebben wil kapitein!“

De ogen van Compaen beginnen onheilspellend te flikkeren en de aderen boven zijn neus zwellen van kwaadheid.

„En waarom niet?" buldert hij. „Omdat het gestolen geld is, kapitein, daarom wil ik er niets van hebben!"

„Wel aap van een jongen, durf jij me dat vlak in mijn gezicht te zeggen?"

„Ja zeker, kapitein, want het is de waarheid!"

„Ik heb met die waarheid van jou niets te maken, begrijp je dat? Vooruit, pak aan dat geld, 't is jouw deel, de andere hebben het ook gehad!"

„Dat geld komt uit het schip vanopper Siewert en daarom is het enmin van u als van mij, het is gelen en gestolen goed gedijt niet!" „Brutale aap!" brult Compaen, je dat ik me dat door jou laat gen, wacht ik zal je leren!"

Hij staat op, loopt om de tafel en grijpt Krijn in de kraag. Hij hem de kajuit uit en smijt hem z'n slaaphokje. De grendel schuift voor de deur. Krijn tuimelt te de grond en blijft daar versuft n. Het schreien staat hem nader het lachen, maar met geweld t hij zijn tranen tegen. Niet hui nu, maar flink zijn. Hij veracht laffe zeerover en hij zal hem dat laten merken. Ja zeker, hij zal arme moeder opknappen met een gestolen geld. Hij denkt er niet over! Hij weet zeker, dat moeder

veel liever droog brood eet, dan een vette boterham, die met gestolen geld is gekocht. De gedachte aan zijn moeder brengt hem tot rust. O, als hij nu eens even in haar huisje kon zijn en tegen haar aanleunen, wat zou hij dan graag bij haar uitschreien.

Hoe kon hij ook zo dwaas zijn, om op de Walta aan te monstereen. Maar ja, hij kon toch niet weten, dat die Compaen een zeerover was. Hij deed het tenslotte voor zijn moeder. Nu vader er niet meer is, moet hij immers brood voor haar verdienen?

Hoe lang hij daar zo ligt te mijmeren, weet hij niet, maar opeens wordt hij uit zijn overpeinzingen opgeschrikt, doordat de grendel wordt weggeschoven en de deur opengegooid. Het daglicht stroomt naar binnen en Krijn knijpt z'n ogen dicht.

„Kom in mijn kajuit!" commandeert Compaen.

De jongen staat vlug op en volgt zijn meester. Als hij binnenkomt, ziet hij dadelijk, dat de hoop geld verdwenen is. Achter de stoel van Compaen staat een zware ijzeren kist. Daarin zal het wel terechtgekomen zijn, denkt hij, gelukkig maar, dan behoeft ik dat vuile geld ook niet weer te zien.

„Je wilt dat geld dus niet hebben?" vraagt hij nog eens als Krijn voor hem staat. „Neel!" klinkt het kort.

„Nu goed, als jij dan zo'n dwaas wilt zijn, moet je het zelf maar weten, ik heb het goed met je bedoeld. Maar nu wat anders. Jij bent mijn scheepjongen en een volgende keer zul je mee moeten helpen, begrepen?"

„Ik denk er niet aan kapitein!" „Maar als ik het je gebied!"

„Dan doe ik het nog niet; ik wil

geen zeerover worden en ik zal proberen zo gauw mogelijk van dit lelijke piratenschip weg te komen, als u dat maar weet!"

Half-huilend bijt Krijn deze woorden er uit. Maar Compaen wordt er blijkbaar niet boos om en dat verwondert de jongen. Eerlijk gezegd had hij na deze bekentenis een aframmeling verwacht, maar die blijft uit. Integendeel er ligt zoiets als een glimlach op Compaens gezicht.

„Alle begin is moeilijk, Krijn,“ zegt hij vriendelijk en ik begrijp, dat jij er van geschrokken bent. Maar dat went wel jongen, heus dat went wel. Als je maar wat langer bij 't vak bent, zal je het wel leren. Het is een mooi vak, er zit veel avontuur in en het levert hopen geld op."

„Best mogelijk, maar ik lust het niet!"

„Kalm nou maar, dat weet ik nou wel. Dus je wilt zo gauw mogelijk deserteren, als ik je goed begrepen heb?"

„Ja zeker, al moest ik naar huis zwemmen, ik zou het proberen en een piraat word ik nooit, ik vind het een verachtelijk werk, om eerlijke zeelui aan te vallen en van alles te beroven, bah, wat een vak!"

„Ho, ho, vriend, wind je maar niet zo op?" zegt Compaen gemoedelijk. Ondanks alles, vindt hij deze Krijn wel een ferme jongen. Die vent durft, dat is geen lafbek. En onwillekeurig gaan zijn gedachten naar Oostzaan, waar zijn vrouw woont met de kinderen. Gerrit, zijn oudste, is net zo'n jongen als Krijn. Zou die ook zo over het werk van z'n vader spreken als hij stond, waar Krijn nu staat?

(Wordt vervolgd.)

DE SCHEEPSJONGEN

6.) Een zeeroversverhaal uit het begin der 17e eeuw
DOOR P. DE ZEEUW J.GZN

„Ga eens zitten Krijn!” beveelt hij kort.

De jongen neemt een kruk en gaat zitten.

„Luister eens, dan zal ik jou eens vertellen, hoe het komt, dat ik zee-rover geworden ben. Ik heb al jaren lang gevaren Krijn, van dat ik zo'n jongen was als jij bent, af. En ik voer op de grote vaart. Ik maakte tochten naar Guinea en deed flink mijn best. Elke reis hield ik een zak vol geld over, want ik was heel zuinig. Toen ik trouwde had ik al een hele bom geld bespaard. Wat moest ik daarmee beginnen? Ik wilde het niet in een oude kous stoppen, want geld moet geld verdienen, dat weet jij zeker al wel?”

„Als 't maar eerlijk werk is, waarom niet?” zegt Krijn.

„Zeker zeker. Nou en het was eerlijk werk. Ik belegde mijn geld in de „handel van avonture”. Jij weet zeker niet wat dat is?”

„Nee,” zegt Krijn, „nooit van gehoord!”

„Luister dan. 't Was nog in de jaren van het Bestand. De Hoogmogende Heren rustten schepen uit, om de vijand afbreuk te doen en te beroven. 't Ging voornamelijk tegen de kapers van St. Lucas en Kalis¹⁾ en ook wel tegen de Duinkerkers en de Ostendenaars. Niets op tegen, vind je wel Krijn?”

„Helemaal niet, dat was echt vaderlands werk,” valt Krijn bij.

„Juist, zo dacht ik er ook over. Daarom belegde ik met een gerust hart m'n spaarduiten in de „handel van avonture”. Maar wat gebeurde! De schepen, die, mede met mijn geld werden uitgerust, behaalden een rijke buit. Maar denk je nu, dat deze winst onder mij en de andere aandeelhouders werd verdeeld? Nou dan heb je het glad mis. De heren gaven de matrozen van de kaperschepen een flinke portie van de buit — nou goed daar blijf ik af, die kerels hadden er tenslotte voor gevochten, waar of niet?”

¹⁾ d.i. Calais.

Maar de rest staken de heren in hun eigen zak of ze stortten het in 's lands kas en ze lieten ons toekijken.

Dat beviel me heel slecht, zoals je wel begrijpen kunt. Daarvoor had ik tenslotte niet zo hard gewerkt, want, denk er om Krijn, al het geld, dat ik in de onderneming gestoken had, was eerlijk verdiend geld.

En toen rijpte er bij mij een plan.

Ik wilde mij op die schrokkerige heren wreken, om daardoor mijn schade weer te herstellen. Ik solliciteerde als kapitein bij de kaapvaart en gaf voor, dat het mijn bedoeling was op de Spanjaarden los te gaan. Maar mijn heimelijke bedoeling was, onze eigen Hollandse schepen te stelen en daardoor de Hoge Heren schade toe te brengen. Maar dit plan hield ik secuur achter mijn kiezen. Daar ik bekend stond als een flinke zeeman, kostte het mij niet veel moeite om tot kapitein bij de kaapvaart benoemd te worden.

Pieter Gerrits van Medemblik was kaper geweest van de Hoogmogende Heren Staten. De man verongelukte en van zijn weduwe kocht ik dit schip de Walta. De schuit is 100 last groot, heeft 17 kanonnen aan boord en telt een bemanning van 80 koppen. Het gereede geld, dat ik had stak ik er in, de rest kreeg ik op crediet.

Als ik met iemand in gesprek kwam over mijn plan, om tegen de Duinkerkers en de Spanjaarden te gaan vechten, zei ik vaak, met m'n hoofd knikkend: „kom ik maar eens in zee” of „als ik maar eens in zee komen mag, ha, ha, ha,” en de mensen maakten daaruit op, dat het mijn voornemen was, straks de vijand de broek wakker op te binden. Maar mijn bedoeling was een geheel andere. Ik kreeg mijn commissie-brief van de Hoogmogende Heren Staten, net als iedere andere vrijbuiters en de zaak was dus ogenschijnlijk geheel in orde. Toen ik alles voor elkaar had, zeilde ik uit en het eerste schip, dat ik ontmoette was dat van jouw baas Wiekert.”

„Waarom hebt u dat schip niet buit gemaakt?” vraagt Krijn v wonderd.

„Och, 't was maar een onnoz haringbuis, daar was niet veel van halen en ik wilde meteen de Her eens een goede loer draaien. loof maar vrij, dat Wiekert op briefje van mij geen duit gekreg heeft.”

„Dat is gemeen!” bijt Krijn er „Wiekert heeft er u eerlijk een l haring voor gegeven, dan moest ook z'n geld hebben, hij had er te slotte voor gevist!”

„Tut, tut, bedaar een beetje vent' ik heb je toch verteld, wat de oor zaak was!”

„Best mogelijk kapitein, m stelen is stelen en het doet er niet t op welke manier dat gebeurt!”

„Jij bent een brutale aap en zal jou je brutaliteit eens hardhan moeten afleren, denk ik. Ik heb alles eerlijk opgebracht, tegen niem heb ik dat nog ooit gedaan, en je alles weet, wil je nu meedoen een flinke kaper worden? Je krij dan je geld.”

Compaen bukte zich naar ijzeren kist en wilde het deksel optillen.

„Houdt dat geld alstublieft, ka tein, ik wil er geen cent van h ben!”

„Ook niet nu je alles weet?”

„Ook nu niet, ik wil geen zeerov worden en ik blijf erbij, dat ik gauw mogelijk van boord wil ga De eerste kans, die er komt neem waar!”

„Ik zal er wel voor zorgen, je dit niet gelukt baasje, wees d maar zeker van. Ik zal mijn ma regelen goed nemen!”

„Kan ik nu gaan kapitein?”

„Ja, ga m'n middagmaal ger maken, over een half uur wil eten!”

„Goed kapitein!”

Krijn verlaat de kajuit.

Hij voelt, dat hij zich goed h gehouden, dat hij onmogelijk and had kunnen spreken, dan hij ged heeft, maar toch is hij heim bang. Wat voor maatregelen Compaen nemen? vraagt hij zich Zeker zullen ze niet meevallen. M wat het ook is, doet er eigenlijk toe. Hij is van plan zich flink houden en niet toe te geven. rover wil hij niet worden. Hij v dat Compaen er hem heeft laten vliegen. Hij had moeten zeggen, hij een piraat was, dan zou stil op de Johanna Maria geble zijn. Maar ja, dat was nu ee niet gebeurd. Gedane zaken n geen keer. Hij zit nu op de W en het zal niet meevallen weer dit lelijke piratenschap af te ko

Compaen heeft een strop.

Gedurende de eerste dagen be-
kt Krijn niets van de maat-
len, die Compaen beloofd heeft
zullen nemen. Alles gaat z'n ge-
e gang. Hij zorgt voor de maal-
van de zeerover, hij houdt
kajuit in orde, net als vóór dat
rval met de koopvaarder van
wert.

Als er weer een schip in zicht
t, wordt Krijn opgesloten en het
de herhaalt zich telkens. Krijn
rt in zijn benauwd-klein hokje
vechten van de zeerovers, het
eten en hakken, het kermen en
ken en het is hem niet om uit te
den. Hij stapt in z'n kooi en
stopt hij z'n hoofd onder het
sen, om van dat vreselijke lawaai
r niets te horen.

Ze waren, nadat het eerste schip
omen was, naar St. Clara ge-
en en hadden daar het schip op-
d en de buit aan land gebracht.
ging het met al de schepen, die
paen in het Kanaal of rondom
eland wist buit te maken. De
ozen gingen bij zo'n gelegenheid
jd de stad in, mochten daar pas-
eren en pret maken en dat deden
goed ook. Ze hadden immers geld
overvloed. Welnu, dan namen ze
ook een vrolijk leventje van. Ze
den en ze dronken en ze maak-
pret met de Ierse meisjes. Maar
r Krijn was zo iets niet wegge-
l. Nauwelijks hadden ze de haven
St. Clara bereikt of Krijn werd
z'n verblijf opgesloten. Hij kreeg
tijd zijn eten en drinken, maar aan
mocht hij niet, hij mocht niet
aan dek komen. Wat vond de
n dat vervelend. En in de lang-
voortkruipende uren had hij er
gmaal over gedacht of het toch
niet beter zou zijn als hij zijn
fd maar boog en toefaf aan de
van de zeerover. Als Compaen
in zo'n zwak ogenblik gevraagd
of hij toch maar niet liever
wilde worden, zou hij mis-
hebben toegegeven. Maar ge-
duurden zulke zwakke poosjes
lang. Zijn onverzettelijke wil
spoedig weer boven en hij
zich voor, liever dood te zijn,
piraat te worden.

waren ze juist uit St. Clara
varen, toen Compaen zelf hem
zijn gevangenis kwam verlossen.
moet je even spreken, Krijn
Kooten," zei hij kort, "volg mij!"
liep achter de zeerover aan
kajuit binnen en toen de deur
was, zei Compaen: "Wel
ben je al tot andere gedachten
en?"
"ee kapitein!"
"aarom niet, kerel?"

„Omdat ik een Hollandse jongen
ben kapitein, ik wil varen en werken
maar nooit roven en zeker geen
Hollandse schepen buitmaken.”

„Lelijke stijfkop, wil je dan heb-
ben, dat ik je laat ophangen?”

„Niet graag kapitein, maar...”

„Nu vooruit maar...”

„Maar toch nog liever ophangen,
dan piraat worden, kapitein!”

„Zo denk jij er zo over. Nou ik
zal dan nog even wachten met op-
hangen. Zo iets kan je tenslotte ook
maar ééns doen. Ik zal een andere
maatregel nemen, die je niet best
smaken zal, dat verzeker ik je!”

Onwillekeurig rilde Krijn.

Wat zou Compaen nu van plan
zijn? Zou hij hem laten pijnigen of
kielhalen.

„Maar ik houd toch vol!” hamerde
het in Krijn's hoofd, wat hij ook ver-
zinnen mag.”

Doch het viel mee.

„Van nu af aan,” zo begon Com-
paen, mag niemand van mijn mannen
meer een woord tegen je spreken,
begrepen?”

„Ja kapitein!” zei de jongen en
hij dacht: „als het niet erger is valt
het mij geducht mee.” Maar het viel
niet geducht mee; het viel Krijn ge-
ducht tegen.

Wat was dat verschrikkelijk.

Niemand van de matrozen zei een
woord meer tegen hem. Als hij iets
vroeg werd hem zwijgend gegeven
wat hij vroeg; maar gesproken werd
er niet. Alleen Compaen zei nu en
dan iets, maar alleen een kort bevel
meer niet.

Krijn had nooit kunnen denken, dat
dit zo verschrikkelijk zou zijn. Hij
hoorde de matrozen tegen elkaar pra-
ten, ze lachten met elkaar, maar tegen
hem lieten ze nooit een woord los.
Dat was op de duur niet uit te hou-
den en de jongen dacht dan ook,

dat hij er razend van zou worden.
En behalve dit werd hij geregeld nog
opgesloten als er een schip genomen
werd.

Op een dag naderden ze weer de
haven van St. Clara. Compaen had
daar voor meer dan zestien duizend
gulden aan goederen opgeslagen lig-
gen in allerlei pakhuizen. Die goe-
deren lagen daar best en Compaen
ging daarvoor weer naar St Clara.
Hij had dringend behoefte aan le-
vensmiddelen en die wilde hij in de
stad kopen.

Krijn stond op het dek naar de stad
te kijken. Jammer toch, dat hij niet
eens even aan wal mocht. Wat zou
het fijn zijn om eens door de straten
te wandelen, eens weer vaste grond
onder de voeten te hebben. De zon
scheen zo heerlijk en er woei een
frisse zeewind. Maar ja hij zou z'n
hok wel weer in moeten. Och heden,
daar hoorde hij Compaen al naderen.
Dit zou dan weer het oude liedje
zijn: je hok in en de grendel voor de
deur.

Ja hoor, 't was net zo! Compaen
kwam al op hem af en juist wilde
de zeerover hem in de kraag vatten,
toen zijn aandacht getrokken werd
door een paar Engelse schepen van
de Koninklijke marine, die snel op
de Walta afvoeren.

„Wat heeft dat te betekenen?”
mompelde Compaen.

„Hé daar, Jaap Krelisz. neem de
scheepsroeper en vraag eens, wat die
lui willen.”

Het antwoord kwam gauw genoeg.
Ze moesten de kapitein spreken.

Compaen begaf zich van de cam-
pagne naar beneden.

Maar wat Compaen toen te horen
kreeg, smaakte hem allesbehalve
lekker.

(Wordt vervolgd)

DE SCHEEPSJONGEN

7.) Een zeerooversverhaal uit het begin der 17e eeuw
DOOR P. DE ZEEUW J.GZN

De koning van Engeland liet hem bekend maken, dat hij niet meer met zijn schepen in Ierse havens mocht komen.

„Maar ik heb de toestemming van de gouverneur van Ierland!” brulde Compaen.

„Heel goed mogelijk, maar u weet best dat de koning meer te vertellen heeft, dan de gouverneur!”

„En de goederen dan, die ik in St. Clara heb opgeslagen, en mijn schepen die daar opgelegd zijn?” informeerde hij.

„Verbeurd verklaard!” klonk het kalm.

„Wel bij de pruik van mijn grootvader, zoets is me nog nooit overkomen!”

„Dan is het nu voor het eerst,” zei de laconieke Engelsman, groette en verdween.

Compaen was woedend en in zijn woede vergat hij, dat hij tegen Krijn niet wilde spreken. De jongen stond nog steeds achter hem, gereed om in zijn hok gestopt te worden.

„Daar stelen me die smerige Engelsen zo maar zestien duizend gulden van me, 't is me toch een groot schandaal!”

„Och man,” dacht Krijn, „waarover wind jij je nu zo op. Je krijgt loon naar werken, want jij doet immers niet anders dan stelen?”

Hij had z'n moeder vaak horen zeggen: zo 't kwam, zo 't voer, zo gewonnen zo geronnen. Maar Claes Compaen, zo hij dit spreekwoord al kende, stoorde er zich niet aan. Hij mocht wel stelen, maar als een ander het eveneens deed, werd hij woedend en sprak hij van smerige dieven.

Maar Claes Compaen was er de man niet naar, om zo iets maar goedschiks te aanvaarden. Zo vlug mogelijk voer hij naar een andere Ierse haven, waar ook veel goederen van hem lagen opgeslagen. Doch daar was het van 't zelfde laken een pak.

Na zo een paar malen z'n neus te hebben gestoten besloot Claes een list te gebruiken. Hij kwam bij een laats in de buurt van Dublin en daar

zond hij een paar van zijn mannen met een sloep naar de wal, om de admiraal van Ierland uit te nodigen aan boord van de Walta een bezoek te komen brengen.

De Admiraal was verhinderd, maar zond in zijn plaats zijn zoon. Blijkbaar wist de goede man van het bevel des konings nog niets af. De jongeman bekeek het schip, at en dronk met Compaen in zijn kajuit waarbij Krijn de tafel mocht bedienen, doch toen hij eindelijk aanstalten maakte, om weer te vertrekken, vertelde Compaen hem, dat dit niet door zou gaan.

De Admiraalszoon keek verwonderd op. Wat was dat nu voor grappenmakerij?

„Ja, kijk eens hier vriend,” verklaarde Compaen door middel van een zijner matrozen, een Ier, die François heette en als tolk diende, „dat zit zo in elkaar. Ze houden in Ierland mijn goederen vast en ze willen me geen levensmiddelen leveren. Zodra ze mijn goederen vrij geven en mij mondvoorraad leveren laat ik jou vrij!”

„Wat een gemene kerel ben jij toch, Compaen,” dacht Krijn. Maar hij paste er wel voor dit hardop te zeggen.

„Hoe moet dat dan?” informeerde de jongeman.

„Kijk, ik zal François naar de wal sturen. Als je vader er voor zorgt, dat ik m'n goederen terug krijg, die een waarde van dertigduizend gulden hebben en hij levert met victualie¹⁾, welnu, dan is de zaak gezond en laat ik je onmiddellijk vrij.”

François roeide met een sloep naar de wal, om die boodschap te gaan doen. Maar al spoedig keerde hij onverrichterzake terug. Hij had de onderkoning opgezocht, maar deze wilde zich niet met de zaak inlaten. Nog driemaal werd François daarna naar de wal gestuurd met dezelfde boodschap. De laatste keer deed Compaen er de mededeling bij, dat

¹⁾ Mondvoorraad.

indien ze niet gauw zijn verzoek willigden, hij de zoon van de miraal aan het topje van de mast laten ophangen. Krijn rilde er en hij kon niet laten te vra „Maar dat zult u toch niet doen pitein?”

„Houd jij je neus er buiten, rek beet Compaen de jongen toe, hebt met mijn zaken niets te maken. Je verdient, dat ik je naast hem ophangen!”

Toen waagde Krijn het maar meer een goed woordje voor de Jler in te leggen.

Met spanning werd het antwoord afgewacht, doch toen François delijk opdaagde, had hij niet een antwoord bij zich. De Engelsen verwaardigden zich niet op dreigement ook maar één woord antwoorden.

„Weet jij dan ook of ik de hmag invaren François?” informeerde Compaen.

„Ik ben dat niet te weten kunnen komen kapitein, die kerels zijn gesloten als een pot,” verklaarde François.

„Gesloten of niet gesloten!” rade Compaen, „ik zal ze mores laten dat Engelse gespuis!”

Hij keek daarbij zo woedend, Krijn bang begon te worden, dat zeerover werkelijk de jonge Ier de mast zou ophangen.

Maar dat viel geducht mee.

Na een hele poos te hebben raasd en een paar maal bedreigd hebben de jongen te zullen ophangscheen hij plotseling tot andere dachten te komen.

„Och” hoorde Krijn hem bemen, „wat heb ik er ook aan of die onnozele jongen ophangen. Wreek me zodoende op een onsdige en het brengt me niet het voordeel. Die Engelsen zijn duivels, dat zij zich niet eens kommeren om hun eigen kind. Ze zouden nog liever die jongen ophangen, dan mij m'n goederen ruggeven. Roep jij François Krijn!”

Krijn repte zich weg en kwam weldra met de Ier terug.

„Zeg François, roei jij je genoot maar weer naar de wal. Wil mijn handen niet bezoedelen het bloed van een onschuldigen. Maar ik verzeker je, dat wraak zal nemen op alle Eng Schotten en Ieren, zowaar ik Compaen van Oost-Zaan ben!”

François volbracht de taak. Krijn was heel blij, dat Compaen deze moord ten minste niet op geweten nam. Hij had al g kwade streken uitgehaald en wat er nog meer volgen!

Elke avond bad hij, voor hij

, of de Here hem toch wilde en uit de macht van de zee- maar het scheen wel of de zijn gebed niet wilde verhoren.

De wraak van de zeerover.

Weten jullie dat nu wel zeker, ?"

was de onderkoning van Ierland Lord Stafford, die in zijn kas bij Dublin in zijn grote werksat. Aan de andere zijde van tafel zaten drie mannen, die de zo pas een groot geheim had- verteld. Voordat zij met hun al begonnen waren, hadden zij Stafford eerst een flinke som gevraagd, doch de onderkoning zo wijs geweest, die niet te geven. als het gebleken was, dat hun al waarheid bevatte, zouden ze or betaald worden.

et is eerlijk waar, mylord," zei die de woordvoerder van het was. „Claes Compaen is zo end, omdat zijn goederen vast- uden worden, dat hij morgen- t een aanval op uw kasteel wil

Maar dat is niet te geloven. Ik altijd de beste vrienden met paen geweest. Menigmaal heb ik hier ontvangen en genoten van avonturen, die hij mij vertelde. Ik ook wel op zijn schip geweest ik verzekeer je, dat hij mij als een heeft ontvangen. En dan zou hij van plan zijn mijn kasteel te over- ? Ik geloof er niets van; nee, dat hebben jullie mis!"

Maar Mylord," begon Patty „het komt door dat verbod. wil zijn goederen terughebben en middelen kopen. De man is d gewoonweg. Hij heeft toch gedreigd, de zoon van de Ad- te zullen ophangen?" „zeker gedreigd, maar niet ge-

ze keer doet hij het wel. My- u zult het zien. U behoeft ons te geloven, maar neem toch uw maatregelen." „u goed, dat zal ik dan doen en het blijken, dat jullie gelijk dan krijgen jullie ieder vijf van mij.

volgende nacht was alles in het in de weer. De kanonnen geladen, de kanonnières ston- er met brandende lonten bij. de bezetting van het kasteel op de been en in de toren zaten chters op de uitkijk. uwelijks had de kasteelklok uur geslagen of de wachters toren hoorden een zacht geplas riemen. Er naderden enkele emande sloepen van Com-

paen. De zeerover zelf was aan boord van de voorste sloep. Het plan was goed in elkaar gezet. Daar niemand in het kasteel — zo meen- de Compaen — aan een overval dacht, zou het niet moeilijk vallen de waterpoort te forceren. Was dat eenmaal gelukt, dan zouden ze het kasteel binnentrekken en door mid- del van een meegebrachte voorraad buskruit de zaak in de lucht laten vliegen of in elk geval in brand steken.

Compaen tuurde door de duister- nis naar het kasteel. Geen enkele lichtstip viel op te merken. Er heers- te daarbinnen dodelijke stilte en Claes maakte zich wijs, dat zelfs de wachters in slaap gevallen waren.

Dat zou nu straks een schrik zijn. Eigenlijk speet het hem nog wat voor Lord Stafford. Hij had met deze edelman altijd zo goed kunnen op- schieten en ze hadden altijd zulke goede zaken gedaan samen. Want de goederen en de schepen, die Com- paen gewoon was in Ierland te ver- kopen, leverden de onderkoning ook menig zoet winstje op.

Daarom speet het hem geweldig, dat hij Mylord nu dit moest aan- doen. Maar ja, dat was de schuld weer van die koning van Engeland, die met dat ellendige verbod geko- men was. Waar bemoeide die kerel zich mee. Compaen had altijd zorg- vuldig vermeden, Engelse schepen kwaad te doen. Juist, omdat hij hier

in Ierland zo prachtig zijn buit kwijt kon, had hij er angstvallig voor ge- waakt, geen enkel Engels schip aan te vallen.

Maar dat zou van vandaag af an- ders worden. Van nu af aan zou geen enkel Engels schip veilig zijn voor Claes Compaen.

„Zachter roeien!" mannen, fluis- terde Claes, „we komen dichter bij het kasteel en de riemslag zou ge- hoord kunnen worden. Daardoor zou onze hele onderneming mislukken, voorzichtig dus!"

De mannen deden hun best.

Onhoorbaar lieten ze hun riemen in het water glijden en geruisloos dreven de sloepen in de richting van het kasteel.

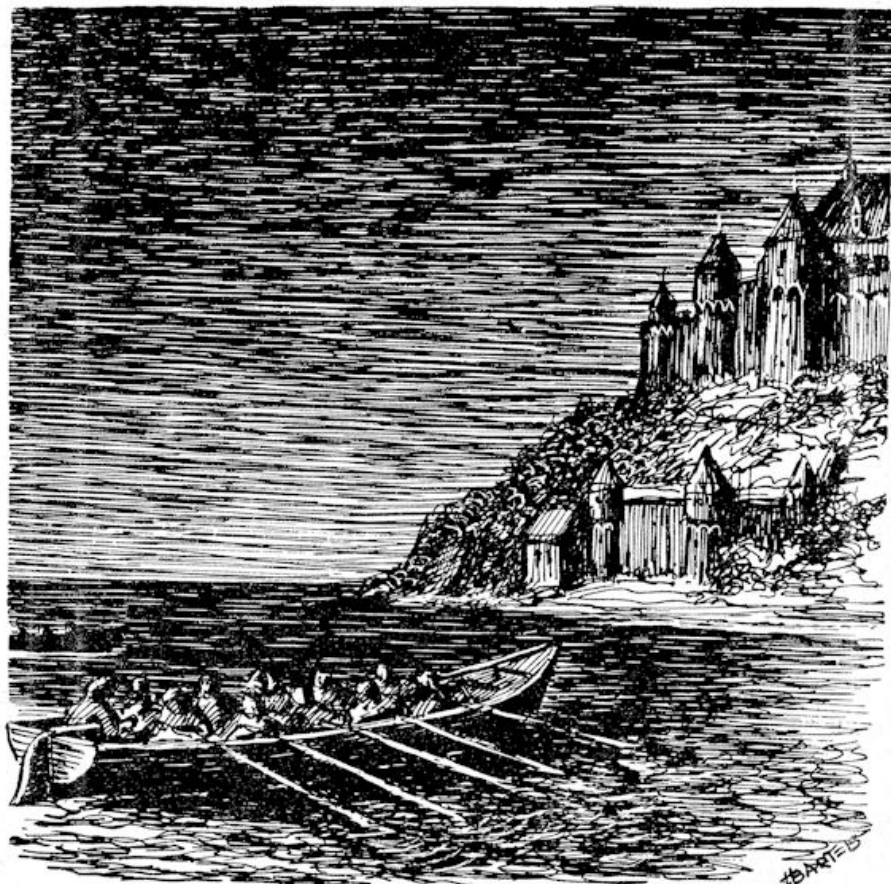
Nog een drie honderd meter, dan zouden ze er zijn. Maar grote voor- zichtigheid bleef geboden: de laatste loodjes wegen altijd het zwaarst.

Opeens boorde een vuurstraal door de duisternis en dadelijk daarop brandde een kanon los.

De kogel vloog gelukkig over de sloepen heen, zodat niemand getrof- fen was. Dadelijk daarop viel er een tweede schot en toen dat onmiddellijk werd gevolgd door een derde, begreep Compaen, dat het mis was, met de onderneming.

„Draaien mannen!" riep hij „en als de hazen er van door. De zaak is verraden, blijkbaar weten ze er op het kasteel alles van!"

(Wordt vervolgd.)

DE SCHEEPSJONGEN

8.) Een zeerooversverhaal uit het begin der 17e eeuw
DOOR P. DE ZEEUW J.GZN

Compaen behoefde zijn bevel niet te herhalen. De matrozen begrepen, dat het om hun leven ging en roeiden, wat ze konden. Gelukkig wisten ze ongedeerd de Walta te bereiken en toen waren ze buiten schot. Maar Compaen raasde als een Noordwester storm toen hij eenmaal weer in zijn kajuit zat. Hij dreigde met de verschrikkelijkste straffen, trommelde Krijn uit zijn bed en beval hem een karaf wijn en een kroes te brengen. Met een bevend hart deed de jongen wat hem bevolen werd. Door zo'n onweersbui kon hij heel gemakkelijk ook getroffen worden. Er behoefde maar een kleinigheid scheef te lopen, of Compaen zou al zijn boosheid op Krijns hoofd laten neerkomen.

Hoe meer Compaen dronk hoe woedender hij werd en daarbij moesten vooral Patty en z'n maats het ontgelden. Het stond bij hem vast, dat die smeerlappen zijn plan aan de onderkoning hadden verraden. Wie weet hoeveel geld de schurken daarvoor wel hadden opgestreken. Maar o, als hij ze in z'n vingers kreeg.

Zo langzamerhand kwam Krijn, door de uitlatingen van Compaen er achter, wat er eigenlijk gebeurd was.

Patty, Cas en Eddy waren aan boord gekomen, om François, die in de verte nog familie van hen was, een bezoek te brengen. Compaen had de mannen ontdekt en ze in zijn kajuit genodigd, want ineens had hij een mooi plan gekregen, en daar moesten die Ieren hem dan bij helpen. Als de strijd aan de gang was zou dat drietal het verblijf van Lord Stafford in brand steken. Het plan was aan alle kanten bekeken; het kon niet mislukken.

Maar natuurlijk kwam toen het breedste eind achteraan, zoals de man zei, die de potlepel inslikte: Patty en zijn vrienden moesten er voor betaald worden. En Compaen had dit dadelijk gedaan en nog heel royaal ook.

En kijk nu eens, wat er van terecht gekomen was. Daar hadden

die lelijke kerels vast en zeker zijn plan verraden en Lord Stafford daar ook nog een aardig duitje voor laten betalen. Zulke schoeljes.

„Krijn jij bent een eerlijke jongen,” zei Claes opeens, „kom vul de karaf nog eens, jij zou zo'n streek nooit hebben uitgehaald!”

De jongen wist niet wat hij hoorde. In geen weken had hij een vriendelijk woord van de zeerover gehoord en nu opeens deze uitval. Hij haastte zich weg, om de karaf te vullen en toen hij ze op tafel had gezet, waagde hij het een opmerking te maken.

„Maar kapitein, u weet toch niet zeker of Patty en z'n vrienden de zaak hebben verraden?”

„Wie zou dat anders gedaan moeten hebben jongen? Zij alleen wisten van mijn plan af. Zij alleen kunnen het dus aan Lord Stafford hebben verteld.”

„Ja ze hebben de schijn tegen, maar het is toch heel goed mogelijk, dat de wachters in het kasteel onraad hebben bespeurd?”

„Dat is haast niet te denken, want de matrozen hebben zo voorzichtig geroeid, dat we in de sloepen de riemen nauwelijks hoorden!”

„Kan ik naar bed gaan kapitein?” waagde Krijn te vragen. Het was al diep in de nacht en de jongen viel haast om van de slaap.

„Mij best, maar eerst nog iets anders. Ik ga nu binnenkort de Engelsen te lijf. Ze hebben dat dik aan mij verdiend, omdat ze mijn goederen hebben gestolen. Ik reken er op, dat jij nu je koppigheid eindelijk eens zult laten varen en een goed piraat zult worden!”

„Nooit kapitein, al word ik honderd jaar!”

„Maak dat je weg komt, vlegel, morgen zal ik met je afrekenen!”

Krijn maakte benen, maar toen hij eenmaal in zijn kooi lag, kon hij onmogelijk de slaap te pakken krijgen. De bedreiging van Compaen speelde hem door het hoofd. Wat zou de zeerover nu weer van plan zijn? Hij was blij geweest, omdat hij eindelijk weer eens vriendelijk tegen hem gesproken had, maar nu dit weer.

De volgende avond, juist v de Walta de onvriendelijke Ierse zou verlaten en Compaen aan avondmaal zat, stormde Krijn kajuit binnen. Hij vergat dit kloppen, maar dat was geen w want de boodschap, die hij brengen, had hem geheel ove gemaakt.

„Kapitein!” schreeuwde hij, tein, het kasteel van Lord St staat in brand!”

„Dat lieg je vlegel!” zei Co terwijl hij een afgekloven sch ribbetje naast zijn bord legde.

„Heus kapitein, komt u zelf kijken!”

Compaen liet zijn maaltijd steek, iets wat hij niet spoedig en snelde naar boven, de cam op. 't Was werkelijk waar, rookwolken dreven boven de zee en aan alle kanten sloeg vlammen uit.

Met genoegen stond Compa aan te zien, dat de vlamme prachtige gebouw vernielden.

„Nu hebben die rekels toch woord nog gehouden,” brom Lord Stafford het spijt me vo kerel, maar 't was eerlijk ver Jullie hadden het recht niet o goederen af te nemen!”

De zeilen werden gehesen, anker werd opgehaald en ter vlammen van het kasteel de omtrek verlichtten zette de koers naar het Zuiden.

Opeens werd er een hevi schreeuw gehoord. 't Kwam v water en Francois, die in de van Compaen stond, hoorde geroepen werd.

„Kapitein,” zei hij, „daar zijn nen, die vragen of ze mee mo de Kaapvaart.”

„'n Stelletje verraders zek heb ze niet nodig Francois!”

Maar Francois had er ge van. Hij boog zich over de en riep: „Wie zijn jullie?”

„Wij zijn Patty, Cas en schreeuwde de eerste, „wij mee, 't wordt ons daar ginds te dat begrijp je zeker well!”

Toen Compaen vernam, de drie Ierse makkers waren hij het best, dat ze aan boord men. Zulke mannetjes had nodig, vooral nu hij van pl tegen hun landgenoten te gaan ten.

In zijn kajuit werden ze door paen ondervraagd. Ze vertel ze gereed geweest waren, helpen zodra de piraten de zouden hebben opengebok kanongebulder had hun duid maakt, dat de overval niet z gaan en om toch hun woord den, hadden ze de volgende

in brand gestoken. Daar ze zagen, dat hun misdaad aan zou komen, besloten ze naar alta te roeien. Maar dat ze n's plan aan Lord Stafford hadden vertelden de schur-

Krijn komt toch nog in de West.

elijks was Compaen de Ierse gevaren of hij liep een Engels op het lijf en met zulk een liet hij op de Engelsman aandaat diens schip heel gauw werd.

dagen, die nu volgden zat bijna elke dag in zijn kooi op, want er ging bijna geen dag waarop Compaen niet een of twee schip aanviel. Achter elkaar hij nu zes Engelse schepen inhoud van de schepen werd mogelijk overgeladen in de maar als de schepen leeg waren, moest hij ze laten omdat hij nu geen plaats meer waar hij ze kon verkopen of

der schepen echter waren zo en hadden zulke zware kanonboord, dat Compaen besloot bruiken op de kaapvaart. Hij een deel van zijn eigen manboord van de schepen en hij met een vloot van drie schepen naar West-Indië, hij de Engelsens nog meer hoopte te kunnen doen. hoorde het besluit van Comnaar de West te gaan van over zelf.

Egmonder-brasem, jij wou zo graag naar de West?" hij op een keer, toen Krijn in 't bezig was, terwijl Compaen kaart voor zich aan tafel zat. el kapitein, maar nu niet

niet meer, waarom niet?" at ik hoe langer hoe verder ga en de kans steeds ge- wordt, dat ik van het piraten- tsnappen kan." brutale aap, ben je nu nog andere gedachten gekomen?" kom ik nooit kapitein. Ik zeerover zijn en ik mag het God verbiedt het stelen en dat is het kapitein!" begin jij nu nog met vrome

zijn geen vrome praatjes dat is Gods wet, u kent die als ik!" schobbejak!"

hij kort daarop de kajuit uit- hij Leunis van Jaapje unis droeg een grote zak rug. Krijn, ik moet jou net heb-

ben. Ik moet van de kapitein de bijbels en de kerkboeken ophalen bij de matrozen, heb jij soms ook nog van dat moois?"

„Waarvoor moet jij die ophalen Leunis?"

„De kapitein is van plan heel dat vrome zaakje overboord te gooien, gelijk heeft ie, wat heb je d'r aan!" „Nou je kunt mij wel voorbijgaan hoor Leunis!"

„Dus je hebt niets, ik dacht, dat jij wel een bijbel zou hebben."

„Heb ik ook, maar denk je, dat ik die in de oceaan laat gooien. 't Is Gods Woord Leunis en daar moeten we eerbied voor hebben."

„Houd je mond jongen; ik zal het tegen de kapitein zeggen en dan zal er wat zwaaien, reken daar gerust op!"

„Mij best, hij moet maar doen, wat hij niet laten kan!"

Leunis hield woord. Hij vertelde aan Compaen, dat de Egmonder zijn bijbel niet wilde geven. Heimelijk hoopte hij, dat Compaen zou opstui- ven, doch dat gebeurde niet. De kapitein bleef bedaard en toen Krijn 's avonds de maaltijd voor zijn baas gereed zette begon deze er over.

„Jij wilt je bijbel niet afgeven is 't wel Krijn?"

„Nee," zei Krijn, „kapitein, dat doe ik nooit. Toen ik naar zee ging heeft moeder mij die gegeven. Ze heeft er ook nog een tekst voorin geschreven en nu laat ik me liever zelf over boord gooien, dan dat ik mijn bijbel in zee laat smijten."

„Braaf zo jongen, braaf zo, binnen-

kort gaan we naar Salée, op de Noordkust van Afrika. Daar wonen veel Muzelmannen zoals je wel weten zult. Nou dan mag jij daar je bijbel gebruiken, om die Mohammedanen christenen te maken."

„Ik dank u wel, kapitein," zei Krijn eenvoudig. Op de gemene spot van de zeerover ging hij in 't geheel niet in.

„Kijk Krijn, ik heb zo gedacht: er is hier aan boord heel veel goddeloosheid. Er wordt veel gevloekt maar nooit gebeden."

Hier viel Krijn Compaen in de rede.

„Pardon kapitein, ik bid elke dag."

„Zo zo, nou dan ben jij de enige. Niemand van al mijn mannen bidt of leest in de bijbel en daarom heb ik gezegd, dat al die bijbels en kerkboeken over boord gegooid moeten worden. Leunis is bezig ze op te halen. Er gaan een paar zware stenen mee in de zak en morgenochtend om negen uur gaat de zaak over boord."

„Maar kapitein, dat is verschrikkelijk goddeloos!"

„Zo vind jij dat. En de piraterij dan?"

„Dat is ook een goddeloos bedrijf kapitein."

„Jij vindt geloof ik alles goddeloos, is 't niet. Nou ik zal jou een plezier doen, jij mag er morgen bij tegenwoordig zijn en misschien laat ik jou de zak wel over boord zetten."

„O alsjeblijft niet kapitein, ik mag het niet doen en ik doe het vast niet ook."

(Wordt vervolgd.)

DE SCHEEPSJONGEN

9.) Een zeerooversverhaal uit het begin der 17e eeuw
DOOR P. DE ZEEUW J.GZN

„Zeg, wie is hier baas op dit schip?”

„U kapitein!”

„O zo, nou dan gebeurt hier wat ik zeg! Heb je dat begrepen?”

„Jawel kapitein, maar ik gooi de zak met bijbels niet in zeel!”

„Je bent een lelijke stijfkop Krijn, ga naar je verblijf en kom er niet uit totdat ik je roep!”

Krijn poetste de plaat zo vlug hij kon. Hij was doodmoe van het werk van die dag en dankbaar, dat hij zo vroeg naar kooi kon. Het was te donker om nog in de bijbel te lezen, maar hij kon wel enkele psalmen uit zijn hoofd opzeggen. Dit deed hij dan ook en daardoor werd hij getroost. Langzaam zei hij:

Maer ghij sijt goet en genadigh
Barmhartig ende weldadigh,
Lankmoedigh tot toornigheyt
Bestendig in der waerheyt
Wilt mij goediglyck aenschouwen,
Sterckt mij oock in dit benouwen,
Helpt my en maekt en vertraeght,
Den knecht van uwen dienstmaeght.

Wilt mij doch een teecken geven
Opdat mijn vijanden beven
Als sy sien sullen Heer, milt
Dat ghy my steeds bijstaen wilt.

En daarop viel Krijn in een diepe slaap. Hij werd pas wakker, toen Compaen voor zijn kooi stond en hem stevig door elkaar schudde.

„Je moet er uit komen Krijn, de tijd voor mijn ontbijt is al lang voorbij, ik dacht, dat je ziek was.”

„Nee kapitein, ik ben niet ziek, ik ben goed gezond en zal dadelijk aan 't werk gaan!”

Compaen verdween.

Krijn deed zijn morgengebed, waste en kleepte zich vlug en verscheen kort daarop in de kajuit. Hij ging er heen met een bevend hart, want hij vreesde, dat Compaen hem nu de bijbels over boord zou laten gooien. Maar de kapitein was niet in de kajuit aanwezig en daarom ging de jongen maar vlug aan 't werk. Opeens hoorde hij een doffe plons, gevolgd door een luid geschreeuw en gejoel van de matrozen. Krijn be-

greep, dat Compaen zijn goddeloze streek had volbracht. Maar hij was toch dankbaar, dat hij er hem niet voor had gebruikt.

„Zie zo, de bijbels zijn overboord, dat heb je zeker wel begrepen,” zei Compaen bars, toen hij de kajuit binnenkwam. „Op een zeeroverschip behoren die bijbels niet thuis, dat ben je zeker wel met me eens?”

„Nee kapitein!”

„Waarom niet?”

„Omdat ik meen, dat ze hier juist het hardst nodig zijn,” zei Krijn vrijmoedig.

Eigenlijk beefde hij een beetje, toen hij het zeide, want hij vreesde een felle uitval van de rover. Maar dat viel geweldig mee.

„Jij bent een vrijmoedige jongen Krijn, jij durft je mening ronduit te zeggen en daar houd ik van,” zei Compaen, dat is ook de reden, dat ik jou de zak met bijbels niet overboord heb laten gooien. Jij mag de jouwe houden ook, want jij hoort eigenlijk niet bij ons. Jij wilt geen zeerover zijn, dat is toch immers zo?”

„Ja, dat is zo kapitein, ik zoek nog altijd naar een gelegenheid om te ontsnappen.”

„Dat zal je voorlopig niet meevallen, Krijn, want we zijn zo ongeveer in de West en ik zou niet weten, hoe jij daar weg moet komen.”

De jongen gaf geen antwoord maar werkte hard door. Toen hij een paar uur later de kok in de kombuis hielp en door deze even naar dek gestuurd werd zag hij in de verte land. „Welk land naderen we Joop?” vroeg hij aan de matroos, die hem net voorbij liep.

„Dat is Jamaica,” zei Joop, „maar dat land kan me gestolen worden, we moeten schepen hebben en die krijgen we hier, kijk maar!”

Op hetzelfde ogenblik ging op de drie schepen van Compaen de bloedvlag omhoog. Krijn verwachtte elk ogenblik Compaen op de campagne te zullen zien verschijnen en de kreet te zullen horen:

„Ik kom uit zee en ben Compaen.
Geef je over, of ik val je aan!”

Maar die kreet bleef achterw
De dans zou dus nog niet b
nen. De jongen zag al gauw wat
reden was.

Er lag daar in de buurt een be
de Engelse zeerover en daarop
Compaen het gemunt. Maar niet
daar van daan lag ook een st
Duinkerker kaper. Die snuiter
blijkbaar ook zin in de Engelsman.

Zo lagen daar dan in de West
beruchte zeerovers, als drie krok
len op elkaar te loeren. Het
Compaen om de Engelsman te d
Hij vermoedde, dat die knaap
vette buit aan boord zou heb
daar hij al lang in de West-Indi
wateren had rondgezworven.
kon echter heel goed zijn, dat
Duinkerker daar ook zin in had.
moest dat nu? Compaen was het
niet met zichzelf eens, vandaar
wel de bloedvlag was gehesen, m
nog niet het sein tot de aanval
gegeven. En omdat Krijn nog niet
zijn slaaphokje was opgesloten,
greep hij, dat er van vechten v
lopig niets zou komen.

Zo naderde de nacht.

En van de duisternis gebruik
kende zeilde de Engelsman stille
weg. Maar Claes had zijn m
regelen genomen en nauwelijks
de Brit de kuiten genomen of de
gezette wachten berichtten de k
tein, dat de Engelsman er van d
was.

„Dan gaan we hem dadelijk
besloot Compaen, maar zo stil m
lijk, want anders ruikt de Duinker
lont.”

De hele nacht door zeilde de W
ta met de beide andere schepen
Engelse zeerover achterna, zon
hem te kunnen inhalen.

En toen het eindelijk dag begon
worden, zagen ze hem nog
want toen hing er een dikke ond
dringbare mist.

Compaen raasde en vloes
snauwde zijn volk af en vergat
scheepsjongen. De hele dag ging
te keer als een Noord-Wester sto
toldat eindelijk, tegen de avond.
Engelsman ontdekt werd.

Dadelijk daarop brulde Com
zijn strijdkreet vanaf de campa
„Ik kom uit zee en ben Compaen.

Geef je over of ik val je aan!”

Maar in overgeven had de
rover voorlopig nog geen zin.
deed wel al zijn best, om de Ho
der te ontkomen. Maar dat was
naar de zin van Compaen. „S
ten!” bulderde hij, „schieten kerels
de schelm ontsnapt ons nog!”

Hij is zó driftig en hij heeft
haast, dat hij zijn gewone manier
doen vergeet. Vóór hij een vij
aanvalt is hij gewoon zich op
campagne een beker met wijn

n brengen. Hij heft die dan om-
g en terwijl de beker in de zon
elt drinkt hij die uit, onder de
et: „Op uw gezondheid comman-
r!” Als de beker leeggedronken is
it hij die vervolgens met een sier-
ke zwaai overboord. Dat is zo
mpaen's gewoonte. Maar daar-
r ontbreekt hem vandaag de tijd.
Loopt al tegen de avond, straks
t de nacht weer en wie weet zou
smerige Engelsman hem dan toch
weten te ontkomen. De schoten
andden los, maar de Engelsman
as nog te ver verwijderd, om veel
schadigd te kunnen worden. Geen
od, Compaen kan sneller zeilen
hij haalt hem wel in.

Inderdaad was dit ook het geval.
a enkele salvo's heeft het schip
veel gekregen, dat de Engelsman
greep, dat alle tegenstand verder
tteloos zou zijn. De witte vlag
erd gehesen en het schip gaf zich
er. Zie zo, nu hoopte Compaen,
t de buit mee zou vallen. De be-
ning van de zeerover werd over
drie schepen van Compaen ver-
eld en gevangen gezet. Hij hoopte
in Salée te kunnen verkopen. Een
tal van zijn flinkste matrozen ging
boord van de zeerover voor de
vigatie en als een vorst stapte
mpaen al spoedig op het Engelse
'p over, om de buit te gaan be-
n. Hij werd gevolgd door zijn
eepsjongen. Krijn, die door Com-
en vergeten was, had de ver-
rikkelijke strijd meegemaakt. Zijn
nen trilden er nog van en hij zag
g wit om z'n neus, toen de rover
beval, met hem mee te gaan aan
rd van het veroverde schip.

Krijn had er niet veel zin in, maar
fde toch ook niet te weigeren.
stapte hij dan mee aan boord.
Compaen daalde in het schip af
vond in het ruim een belangrijke
veelheid kostbare goederen, die
r veel geld te verkopen waren.
ar toen hij in de kajuit van de
pitein kwam sloeg hij z'n handen
elkaar. Daar stonden verscheidene
en, die niet anders bevatten dan
d, zilver en edelstenen. Compaen
heel z'n leven nog niet zoveel
elen bij elkaar gezien. Met één
was hij schatrijk. De schat was
s zo groot, dat ze niet te tellen

„Da's een vette buit,” grinnikte
paen. „Zeg scheepsjongen, zie
dat allemaal?”

„Jawel kapitein,” zei Krijn.

„Nou dan begrijp je nou zeker
wel, dat zeerover zijn een best
tje is?”

„Jn zweeg, want de rover was
aar nog niet uitgesproken.

„Maar ik houd niet alles voor
hoor,” ging hij verder, „geen

denken aan, mijn mannen krijgen ook
een flinke portie en zelfs jou zal ik
niet vergeten, al heb je niet mee-
gevochten. Jij krijgt een zak vol geld
jongen en daarmee kun je dan later
je moeder uit de armoe helpen!”

„Ik wil er geen stuiver van heb-
ben!” flapte Krijn er uit. „'t Is alle-
maal gestolen.”

„Ho ho vrindje, niet te haastig.
Jij weet toch, wat die smerige koning
van Engeland mij gelapt heeft. Die
kerel heeft voor tienduizenden gul-
dens van mij afgenomen en dit is
nu zijn verdiende loon!”

„Maar wat de koning u afnam,
was ook al gestolen kapitein!”

„Zo noem jij dat stelen? ? Piraterij
is dat en de Hoge Heren in Holland
zijn er de schuld van, dat heb ik je
toch al verteld!”

„Zeker kapitein, maar...”

„Houd je mond dicht, ik ben nu
in een te vrolijke bui vanwege al die
kisten met goud, zilver en juwelen,
anders liet ik je op staande voet voor
de mast binden of kielhalen, be-
grepen? Maar als jij je houding niet
verandert loopt dat mis met je be-
grepen? We gaan nu naar Salée en
het is best mogelijk, dat ik jou daar
als slaaf verkoop, tegelijk met al die
Engelsen. Jij bent een stevige jongen,
jij zou een aardig prijsje opbrengen,
ha, ha, ha!”

„Als 't God belieft kapitein, an-
ders niet!”

„Zwijg jongen, ik wil over God
niet horen praten.”

„Maar daarom is hij er wel, kapi-
tein.”

„Zwijg zeg ik je! brutale aap!”

Krijn zweeg, maar zijn verblijf aan
boord van de zeerover werd er niet
aangenamer op.

Vaak als hij 's avonds in zijn kooi
lag, schreide hij als een kind. Zou
Compaen nu heus zijn voornemen ten
uitvoer brengen en hem te Salée aan
de Muzelmannen verkopen? Als dat
gebeurde was hij voor goed verloren
en zou hij zijn moeder nooit terug
zien. Och die arme moeder, vader
was al weg en nu zou hij ook nooit
meer terugkomen. Was hij toch maar
niet zo dwaas geweest, om bij die
Compaen aan boord te gaan. Maar
ja, hij wist immers niet, dat het een
zeerover was. 't Leek zó'n aardige
man en hij gaf hem het dubbele van
wat hij bij Wiekert verdiende. En hij
had het voor zijn moeder gedaan,
om zijn moeder te helpen, nu vader
er niet meer was.

Al duizend maal was Krijn in dat
cirkeltje rondgedraaid en nooit kon
hij er uit komen. Hij had zo graag
naar de West'gewild, welnu nu was
hij in de West geweest. Maar veel
pret had hij er niet gehad. Integen-
deel, hij had er zijn vonnis gehoord:
Naar Salée om daar aan de Mo-
hammedanen als slaaf verkocht te
worden...

Wanneer Krijn weer zo totaal in
de put zat, zocht hij altijd zijn troost
bij de bijbel en bij het psalmboek.
Dat had hij moeder ook altijd zien
doen en steeds was hij er door ge-
troost geworden.

Vaak las en zong hij de 27e psalm
en de woorden uit vers 10 tot 14
kende hij al van buiten:

(Wordt vervolgd.)

DE SCHEEPSJONGEN

(10.) Een zeeroversverhaal uit het begin der 17e eeuw
DOOR P. DE ZEEUW, J.GZN

„Want mijn vader en mijne moeder hebben mij verlaten; maar de Heere zal mij aannemen, Heere leer mij Uwen wegh ende leyt mij in 't rechte padt, om mijner verspieters wille. Geeft mij niet over in de begeerte mijner tegenpartijders, want valsche getuigen zijn tegen mij opgestaan, mitsgaders die wrevel uytblaest.

Soo ick niet en hadde geloofd, dat ick het goede des Heeren soude sien in het lant der levendigen, ick ware vergaen; wacht op den Heere, zijt sterck ende hij sal uw herte verstercken, ja wacht op den Heere.”

Dat wilde Krijn doen: wachten op de Here. Hij zelf zag geen uitweg, maar misschien zou de Here hem toch nog redden willen uit de hand van de vreselijke zeerover, van Claes Compaen.

Zo voeren ze de Atlantische Oceaan over, naar de Middellandse Zee, waar op de Noordkust van Afrika Salée lag, de stad, waar Compaen hem als slaaf wilde verkopen.

Ondertussen zorgde Krijn er voor, dat Compaen geen reden tot klagen over hem had. Hij deed stipt zijn werk en nu en dan prees de kapitein hem, omdat hij zo'n voortreffelijke scheepsjongen was.

VIII. Op de rede van Salée.

Er voer een sloep de haven van Salée binnen. In de sloep zaten een paar matrozen van Claes Compaen. Ze hadden een brief bij zich van hun kapitein, die geadresseerd was aan Simon de Danser de jonge en zij moesten op antwoord wachten.

Simon de Danser de jonge, was een zoon van Simon de Danser, de oude. Zijn vader was uit Dordrecht afkomstig en had zich als zeerover zeer berucht gemaakt. Zijn zoon Simon had het vak van zijn vader overgenomen en zich te Salée gevestigd.

Salée was een stadje, dat behoorde onder het gezag van de Sultan van Marokko, maar zo heel veel had de Sultan in dat zeeroversnest niet te vertellen. Hij had het daarom maar verstandig gevonden, om met de zeerovers aan te pappen en dit legde

hem geen windeieren. De zeerovers, die zo gemakkelijk veel geld in handen kregen, gaven de sultan ook zijn portie en zo waren beide partijen bevredigd.

In Salée vonden de matrozen spoedig het huis van Simon de Danser, de jonge. Ze keken hun ogen uit, want het was geen huis, maar een paleis, waarin de zeerover woonde. Ze werden door een slaaf in een prachtige zaal gelaten, waar een andere slaaf hun wijn en heerlijke zuidvruchten voorzette. De kerels, die scheepskost gewend waren, smulden van deze lekkernijen en gevoelden zich geheel op hun gemak.

Ondertussen had de eerste slaaf de brief bij Simon gebracht en deze begon hem dadelijk aandachtig te lezen. Al lezende gleed er een glimlach over zijn gelaat.

Zo zo, wilde Claes zaken met hem doen? Nu dat kon, daar was niets op tegen. Claes schreef, dat hij voorheen zijn waren verkocht had op de Ierse kust, maar dat de koning van Engeland daar nu een stokje voor gestoken had. Daarom wilde hij voortaan zijn waren liever verkopen aan een landgenoot. Hij was zo pas uit de West aangekomen, waar hij o.a. had afgerekend met een Engelse zeerover in de buurt van Jamaica. Onder aan de brief vroeg Compaen nog om amunitie, kruit en kogels, die hij dringend nodig had. Toen Simon dat las, kwam er een prachtig plan in hem op. Ja ja, zo moest dat.

Maar hij moest toch eerst eens raadplegen met zijn vriend en compagnon Hussein al Mamed. Als ze dat zaakje eens samen opknaptten zou de winst wel eens buitengewoon groot kunnen zijn. En Claes had gebrek aan munitie, wel mensen, dat kon niet beter.

Onmiddellijk zond hij een slaaf naar de woning van Hussein al Mamed en deze slimme Muzelman verscheen zo gauw mogelijk. Wanneer De Danser hem zo'n dringende boodschap zond, was er in de regel wel wat te verdienen.

Toen Hussein al Mamed ver-

schenen was, voerden die twee lang gesprek met elkaar. Vooraf den ze de slaven, die in het v aanwezig waren, weggestuurd, het waren geheime besprekingen, ze te voeren hadden.

De Danser deelde Hussein wat Compaen hem gevraagd had. Had een grote partij goederen, die verkopen wilde. Dat was op zelf al mooi; want Simon was wend nooit meer dan een vierde de waarde te betalen. De zeero moesten immers die spullen Welnu, dan wou hij er ook aan verdienen.

„Maar nu moet je horen Hussein zei De Danser. „Ik denk, dat Claes een domme vent is, want vraagt om munitie aan me. D blijkt dus, dat hij door zijn voo heen is. Hij zal dus gemakkelijk overrompelen zijn en te vermeest Als jij en ik elk met een goed er heen varen...”

„Dan nemen we die landg van jou met schip en al,” vulde sein aan.

„Ja,” zei Simon, „en wat v schip?”

„De Walta lijkt me een p schuit!”

„Och dat bedoel ik niet Hussein schrijft: kijk hier staat — och neen, jij kunt geen Holl lezen, dat is waar ook — eige is dat stom van je Hussein, vooruit, dat is nu eenmaal zo. goed, hij schrijft, dat hij in de W in de buurt van Jamaica een En zeerover heeft buitgemaakt.”

„Ja ja, dat begrijp ik en de g ren van die piraat wil hij nu aan verkopen?”

„Zeker, maar dat bedoel ik Je snapt toch zeker wel, dat Engelsman meer aan boord had goederen?”

„Wel bij de baard van Mo med, daar zeg je zowat Simon!” Hussein verwonderd uit. „Ja na lijk zo moest het, we zullen piraat veroveren en dan hebben zijn schatten meteen. De m brengen we hier wel onderdak. hebben al genoeg Hollandse zeel onze dienst!”

„Dat is het net. Jij hebt een manning, die zo ongeveer geheel Hollanders bestaat, is 't niet?”

„Dat is zo,” verzekerde H „en het zijn stuk voor stuk kerels. Samen kunnen we dat z best opknappen Simon, vooral Compaen geen munitie genoeg he „Ik zal hem dan maar schrij dat ik — je begrijpt, dat ik jon buiten laat — dat ik graag de g ren wil kopen of ruilen tegen k kogels en dat ik morgen zal k onderhandelen.”

Er werd een brief geschreven aan itein Claes Compaen, waarin on de Danser, de jonge, hem meede, de volgende dag te zullen en, om de goederen te bezien en verder met hem zaken te doen. Met deze brief bij zich roeiden matrozen weldra de haven van ée weer uit en bereikten ze de alta waar Claes hun met ongeduld wachtte.

Compaen was buitengewoon in zijn k met deze brief. Hij zou wel rgen, dat hij voordelige zaakjes ed met deze knaap en dan had hij vendien nog de kisten, die veilig zijn eigen kajuit stonden en die plotseling een vermogend man dden gemaakt.

Met ongeduld en spanning wacht-hij dan ook op de volgende dag. Van de campagne af tuurde hij de olgende morgen al maar naar de de van Salée of hij nog geen sloep g uit varen. Maar in plaats van n sloep verlieten er twee oorlogshopen de haven van Salée en voen regelrecht op de Walta af.

„Wat moet dat betekenen?” momlde Compaen voor zich heen, „dat mis. Die kerels komen daar met ee oorlogsschepen, terwijl ik slechts n sloep verwacht.”

De hersens van Compaen werkten lug en secuur.

„Heidaar! twee man aan de riemen een sloep!” schreeuwde hij en kort arop liet Compaen zich roeien naar et schip van Simon de Danser.

Simon ontving hem bij de reling huichelde een grote blijdschap ver het feit, dat Claes bij hem aan ord wilde komen.

„Ik was juist van plan met mijn riend Hussein, die op het andere hip het bevel voert, een bezoek ij je te komen brengen,” zei hij „Hussein?” informeerde Claes.

„Dat is een Muzelman, met wie ik tijd zaken doe, Hussein al Mamed eet hij. Wacht ik zal hem laten open!”

Een poosje later verscheen Husin, die met Moorse vriendelijkheid e zeerover begroette. Er werd geonken en gelachen, er werd ook el over zaken gesproken, maar arover viel weinig te praten. Si-on en Hussein, waren bereid de ederen van Compaen over te men en ook de mannen, die hij geofd had. Dat was dus in kannen kruiken.

Verder was het een gezellig enzijn. Alle drie de piraten hadn veel pret en vertelden elkaar avonturen, die zij beleefd hadden. Tenslotte, toen de vreugde heel og gestegen was, verzocht Comen de heren de volgende dag bij h op de maaltijd.

Dat was eigenlijk de bedoeling van De Danser niet geweest. Hij wilde de volgende morgen de Walta aanvallen, maar om geen argwaan te wekken, beloofden ze de volgende dag bij Compaen aan boord de lunch te zullen komen gebruiken.

En werkelijk de volgende dag lieten Simon en Hussein zich bij Claes aan boord roeien. De ontvangst was daar niet minder hartelijk dan in Salée. Er werd een uitgebreide maaltijd aangericht van de kostelijkste spijzen. De heren dronken uit zilveren bokalen en Krijn en de kok hadden het zó druk, dat ze er nog hulp bij nodig hadden.

Tijdens het eten werden er drukke gesprekken gevoerd, waarnaar Krijn maar half luisterde. Wat ging hem die snoeverij van de zeerovers aan? Maar opeens spitste hij de oren. Dat was toen Compaen aan Hussein vroeg of hij ook Hollandse zeelui op zijn schip had.

Ja, dat had Hussein inderdaad. Hij schatte zo'n twintig ongeveer. 't Waren lui, die vroeger bij verschillende roofovervallen op Hollandse koopvaarders, gevangen genoemd waren.

„O,” dacht Krijn, „als onder die twintig vader toch eens was en als ik hem dan te zien kreeg, ik zou Compaen smeken hem los te kopen. Maar ach, dat zal wel niet zo zijn; vader is vast en zeker verdronken.”

Toen de maaltijd afgelopen was, stond Compaen eensklaps op van de tafel.

„Heren,” zei hij, „ik heb een sterk vermoeden, dat het jullie bedoeling is mijn schip, met buit en goed te nemen. Daarom zijn jullie met twee oorlogsschepen gekomen. Nee, schudt

nu je hoofd maar niet, want ik weet zeker, dat dit jullie bedoeling is! Je begrijpt wel, dat ik dit niet zo over zijn kant kan laten gaan. Ik wil je echter zelf laten kiezen. Jullie kunnen nu op staande voet die beide schepen aan mij overgeven of binnen vier en twintig uur gereed zijn voor het gevecht! Zeg het maar heren, wat kiest ge?”

Simon en Hussein waren de eerste ogenblikken sprakeloos. Ze keken elkaar eens aan alsof ze zeggen wilden: Zijn wij er even vies ingetrapt?

„Kies nu heren!” drong Compaen aan.

„We willen vechten,” verklaarde Simon de Danser. „Dit lijkt ons eervoller, dan onze schepen klakkeloos over te geven!”

Zoals de heren willen. Ik zal u nu naar uw schepen laten gaan en ik verwacht de heren op dezelfde tijd terug. Dan zullen we op de rede van Salée er om vechten, wie de buit van Claes Compaen zal hebben. U kunt rekenen op een warme ontvangst!”

Daarmee konden Simon en Hussein vertrekken.

IX. „Ewout van Kooten, ben je daar?”

De beide kornuiten hielden zich stipt aan hun woord. Misschien kwam dit, omdat zij meenden, dat zij Compaen gemakkelijk de baas konden worden. In elk geval ze waren present en toen beklom Claes de campagne en deed weer — terwijl de bloedvlag van het topje van de mast wapperde — zijn strijdkreet over het water schallen.

(Wordt vervolgd.)

DE SCHEEPSJONGEN

(11.) Een zeeroversverhaal uit het begin der 17e eeuw
DOOR P. DE ZEEUW J.GZN

En direct daarop brandden de kanonnen los. Krijn tuimelde bij het eerste schot reeds tegen het dek, maar hij was gauw weer op de been. Vóór de strijd begon, had hij de kapitein gevraagd af hij mee mocht vechten. Compaen had gelachen en gezegd: „Zie je nou wel Krijn, dat ik gelijk heb; jij zal nog een echte piraat worden. Nu vraag je zelf of je mee mag vechten!”

Maar Krijn had het hoofd geschud. „Dat is het niet kapitein,” had hij gezegd. „Dit is nu een eerlijke strijd tegen verraders en hieraan doe ik graag mee... en... en...”

„Nou vooruit jongen, spreek op, wat drijf je nog meer?”

En toen had Krijn geantwoord: „Kapitein, er zijn Hollandse zeelui op het schip van Hussein, misschien is mijn vader daar wel bij.”

„O zo, is het dat; nou troost je maar. Als we het schip van Hussein kunnen veroveren, zijn al de leden van de bemanning natuurlijk mijn gevangenen!”

„Ja, dat begrijp ik kapitein, maarre.”

„Niks te maarre,” die gevangenen zijn van mij en ik verkoop ze als slaven, dat is de manier, waarop piraten met hun gevangenen omspringen en nu vooruit het gevecht begint!”

Inderdaad het gevecht begon, en ofschoon Krijn flink zijn best deed, erg vrolijk was hij toch niet. Maar al gauw zette hij deze sombere gedachten van zich af. 't Was immers helemaal niet gezegd, dat z'n vader bij Hussein aan boord zou wezen. Dat zou toch zeker een groot wonder zijn?

Krijn draafde wat hij kon, om de kogels aan te dragen, want het geschut brandde onophoudelijk los. Het was een oorverdovend lawaai. Maar al had Krijn niet veel verstand van een zeegevecht, toch zag hij wel, dat de rovers van Salé het hard te verantwoord hadden. Compaen had blijkbaar meer en betere kogels, dan waarop zij gerekend hadden. En de schoten, die aan boord van de Walta gelost werden, waren nog zo goed

als allemaal raak ook. Simon de Danser, was al gauw één van zijn masten kwijt en toen hij kort daarop een voltreffer midscheeps kreeg, had hij er ineens zijn bekomst van. Zonder om zijn strijdende makker te bekommeren, gaf hij bevel het roer te wenden en alle zeilen bij te zetten, om aan de greep van Compaen te ontkomen.

Het kostte heel wat moeite, maar eindelijk gelukte het Simon toch de dans te ontspringen. Nou daar heette hij dan ook Simon de Danser voor.

Knarsetandend zag Hussein al Mamed het aan, dat zijn kameraad hem in de steek liet en er van door ging. Hij vond het laf van Simon en het ergste was, dat hij zijn voorbeeld niet kon volgen. Daarvoor was zijn schip al te veel gehavend.

Nog een poosje hield hij de ongelijke strijd vol en toen werd de witte vlag gehesen. Hussein gaf zich over...

Onmiddellijk schoof de Walta naast het schip van Hussein, de enterhaken werden uitgeslagen en als overwinnaar stapte Compaen, gevolgd door enkele van zijn mannen, op het veroverde kaperschip over. De matrozen dromden allen samen op het dek en Krijn wachtte in spanning af, wat de nieuwe baas doen zou. In menig hart leefde de hoop, dat hij de vrijheid zou hergeven, maar, die dat meenden, hadden het toch mis. Het idee kwam in Compaen's hoofd niet eens op.

Hussein trad naar voren en gaf zijn zwaard aan Compaen.

„Ik heb het spel verloren,” zei hij lachend tot de piraat, „schip en bemanning behoren u toe en wat doet ge met mij?”

„Ik zal je met een sloep naar de haven van Salée laten brengen,” zei Compaen, „en ik hoop nog veel zaken met je te doen, maar haal me nooit meer zo'n streek uit, als je vandaag hebt gedaan, want ik ben niet altijd zo genadig als thans!”

Hussein boog diep en dankte Claes voor zijn gunstige beslissing.

„Zijn dit al de manschappen?”

vroeg Compaen daarop en H antwoordde bevestigend. klonk er een heldere jongens zij kwam van de campagne van Walta. Op het schip van Hus was de stem duidelijk te verstaan. Zij riep: „Ben jij daar Ewout v Kooten?” Compaen wendde zich en zag Krijn op de campagne st Niemand anders dan hij kon vraag hebben gedaan. De mannen hadden de vraag ook gehoord keken elkaar verbaasd aan. „Ew ze roepen je, hoor je dat?” zei er en de aangesprokene zei: „Ja ik h het, maar wie kan dat zijn?”

„Dat doet er niet toe, maar je m antwoord geven man, dat begrijp toch wel?”

En toen voor de derde maal vraag door de lucht schalde: „Ew van Kooten ben jij daar?” toen woordde een hese stem: „Ja, is Ewout van Kooten? Wat wil je?”

Maar op die vraag kwam g antwoord.

Er stormde een jongen de c pague van de Walta af, hij kl terde als een kat over de reling bevond zich met een flinke spro aan boord van het schip van H sein. Toen drong die dolle jon tussen de wachtende manschap in en riep: „Vader, waar is va dan?”

„Hier ben ik!” zei Ewout v Kooten, „maar verder kwam hij ni want Krijn had zijn armen al hem heen geslagen en schreiend ri hij: „Vader, lieve vader, heb ik daar eindelijk? God zij gedankt.”

Maar onmiddellijk daarop snel hij naar Compaen, die met e lachend gezicht dit toneel had ga geslagen en riep: „O kapitein, laat vader alstublieft vrij, dan zal moed zo gelukkig zijn!”

„En dan gaat mijn scheepsjong er natuurlijk mét zijn vader van doo nee vriend, dat gaat niet!”

„Och toe kapitein, laat vader vrij,” smeekte Krijn, „dan zal ik wel scheepsjongen blijven en niet pr beren weg te lopen, maar laat vad naar moeder gaan.”

„We zullen eens kijken, wat gebeurt,” zei Compaen nu, „ik h er in tussen schik van, dat jij al e aardig toontje lager begint te zingen. Jij komt nog wel, waar ik jou heb wil.”

Daarop wendde hij zich weer Hussein en sprak een hele poos m hem. Het gezicht van de piraat h derde op en het was te zien dat hem goed beviel, wat Compaen zei.

Daarop richtte de zeerover zi tot de manschappen, die gedwee h lot stonden af te wachten.

„De Hollanders onder de bem

moeten naar voren treden!" al hij.

Toen kwamen er negentien man-voor Compaen staan.

„Jullie kunt kiezen mannen," zei mpaen: „of je treedt in mijn dienst de Walta en je gedraagt je voort-als flinke piraten, of je wordt wal gebracht en ik laat je daar slaven verkopen. Nou moeten e maar zeggen, wat je wilt 'n dere keus is er niet voor jullie." Krijn, die naast zijn vader stond g welk een pijnlijke tweestrijd deze rde. Hij kende zijn vader goed hij verwachtte elk ogenblik dat e zou zeggen: „ik ben honderd-al liever slaaf, dan zo'n gemene erover!"

Daarom was Krijn z'n vader al or.

„Doen vader," fluisterde hij, „doen or, op de Walta komen, ik ben immers ook en... we ontsnappen g wel eens," liet hij er heel zacht volgen.

Ewout, die maar niet kon be-ppen, hoe zijn jongen in dienst de piraat gekomen was, begon enig licht te zien. Krijn was dus jkbaar niet vrijwillig op de Walta, ders zou hij niet over ontsnappen reken. Zijn besluit was toen spoe-genomen en als eerste van de gentien antwoordde hij: „Ik wens uw dienst te komen, kapitein." „Braaf zo," zei Compaen „wie lgt?"

Al de anderen gaven toen het-fde antwoord en Compaen was rover zeer tevreden.

„Dan mag jij het andere zootje ben Hussein," zei hij, „de mannen het gammele schip, dat door mijn onnen goed is toegetakeld. Voor-Hollanders, klimt aan boord van Walta en gedraag je als flinke ten. Compaen weet zijn volk jd ruim te belonen, weest daar er van!"

Er steeg een „hoera!" op uit de e groep, die zich daarop haastte boord van de Walta te klaute-

Hussein kon nu proberen met zijn avond schip de rede van Salée bereiken, terwijl de Walta het e sop koos en nieuwe rooftoch-ging ondernemen.

De tocht ging naar Saphy, waar aan de Sultan van Marokko, vlai Sydan genaamd, zijn goe-en tegen een zeer billijke prijs kocht. De Sultan was hierover voldaan, dat hij Claes een pas-rt gaf, waarin hij hem „meester de zee" noemde.¹⁾

Krijn had aan de kapitein, die

eerste dag reeds een gunst verzocht. Hij vroeg hem of zijn vader met hem zijn slaaphokje mocht delen, omdat hij hem zoveel te vertellen had. Com-paen had dat goed gevonden, niet om dat vertellen natuurlijk, maar om-dat hij toch al worstelde met de plaatsruimte.

De eerste nacht, die vader en zoon in het benauwde kajuitje doorbrach-ten, sliepen ze geen oog. Ze hadden elkaar zoveel te vertellen: Krijn over moeder en over schipper Wiekert en over zijn begerigheid, waardoor hij op de Walta terecht was gekomen en Ewout kon natuurlijk een boekje open doen over het ongeluk, dat zijn schip in die tijd had getroffen en over alles, wat hij daarna had mee-gemaakt als slaaf van Hussein.

Vader en zoon spraken af, dat ze hun uiterste best zouden doen, zodat Compaen niet de minste aanmerking kon maken, maar dat ze de eerste goede kans om te ontsnappen, die zich zou voordoen, zouden gebruiken. „Daarom heb ik aan de kapitein ge-vraagd of u hier bij mij mag slapen, vader," zei Krijn, „we zijn dan 's nachts altijd bij elkaar en 't zal toch 's nacht wel moeten gebeuren, denkt u ook niet?"

X. De ontsnapping van de Walta

Regelmatig klinkt de stap van de wacht boven op het dek. Krijn ligt er in het benauwde hoekje van zijn kooi naar te luisteren. Hij kan on-mogelijk slapen, sedert vader en hij naar kooi gegaan zijn, heeft hij geen oog dicht gedaan. Maar Ewout heeft geslapen als een marmot. Hij was ook zo verbazend moe, want het werk aan boord van de Walta is zwaar. En vooral de laatste dagen

is het sjouwen geweest. Ze zijn in de golf van Biscaye een Hollandse koopvaarder op het spoor gekomen, die van de kust van Guinee kwam. Compaen wilde dat schip beslist hebben, maar een zware mist ver-traagde de vervolging. Toch hield de piraat vol, totdat gisteravond het ongeluk is gebeurd. In zijn dolle ach-tervolging is de Walta toen vast-gelopen op de ondiepten bij Greve-lingen. Het schip zit als een muur en is geen tweehonderd meter van het strand. Dat is een grote strop. Compaen heeft geraasd en getierd, hij heeft de stuurman uitgescholden en zelfs de scheepsjongen heeft het moeten ontgelden.

Krijn heeft een draai om z'n oren gekregen, nota bene, omdat hij Com-paen niet heeft gewaarschuwd, dat ze de kust naderden.

En niemand kon een hand voor de ogen zien. De jongen heeft de onbillijkheid goed gevoeld, maar hij heeft niets gezegd. Alleen heeft hij gedacht: wacht maar vader, dat zal vermoedelijk de laatste klap wel zijn. Noodseinen geven naar het land mocht niet. Claes was bang voor hoog bezoek; hij moest aan de kisten in de kajuit denken. Bij het geharre-war daarover tussen de kapitein en de stuurman heeft Krijn opgevangen, dat ze vlak bij land zijn. En toen heeft de jongen zijn plan gemaakt.

De voetstappen op het dek houden op, de wacht loopt regelrecht naar de kajuit van Krijn en doet de deur open.

„'t Is zo ver!" zegt hij.

Dan begint Krijn zijn vader wak-ker te maken.

„Vader, vader, 't is elf uur, u moet op wacht!"

(Slot volgt.)

¹⁾ D.i. Amir al Bahr, waarvan het rd Admiraal werd gevormd.

DE SCHEEPSJONGEN

(12. Slot) Een zeeroversverhaal uit het begin der 17e eeuw
DOOR P. DE ZEEUW J.GZN

Langzaam wordt Ewout wakker. Hij droomde zo heerlijk over Egmond aan Zee en over Leuntje den Besten en dan valt het niet mee om te ontwaken op een zeeroversschip.

„Ik kom er uit hoor!” zegt hij tegen de wacht en deze vertrekt. Hij zegt alleen nog: „trek wat warmes aan maat, want het is knap koud, die koude wind dringt overal doorheen en je hebt de hondenwacht, dat is de koudste!” Dan sloft hij weg, om zijn kooi te gaan opzoeken. 't Is waar Ewout treft het niet best vannacht, hij moet van elf tot twee op wacht staan en dat zal hem een koude neus bezorgen.

Als Ewout gereed is om naar boven te gaan, fluistert Krijn: „over een uur kom ik boven vader, en dan gaan we 't proberen hé?”

„Ja jongen zeker, maar 't zal niet meevallen,” meent Ewout.

„Als 't God belieft komen we vrij vader, we hebben er toch vanavond om gebeden en God hoort toch het gebed?”

Ewout wil nog zeggen, dat God dat doet op Zijn tijd en op Zijn wijze, maar hij wil Krijn in zijn verwachting niet tegenwerken. Laat hij maar, hij is nog zo jong, hij ziet nog geen gevaren. Maar Ewout ziet ze wel; 't wordt een hachelijke onderneming, maar ze moet gewaagd worden, want op het zeeroversschip is het geen leven.

Weldra hoort Krijn de regelmatige stap van zijn vader. Hij ligt te popelen in zijn kooi: en lang voor het twaalf uur is, springt hij er al uit. Hij kleedt zich heel dik aan en dan zoekt hij zijn plunjezak op. 't Gaat alles op de tast, want het is aardedonker in de kajuit. Maar Krijn vindt wat hij vinden wil en alles gaat in de zak. Vader heeft hem afgeraden de zak mee te nemen, maar de jongen heeft daar geen oren naar gehad. Wat hij hier heeft gaat mee en boven op komen zijn bijbel en zijn psalmboek. Die zou hij niet graag vergeten. In zijn wijde broekzak steekt hij de buil met geld. Onlangs heeft Compaen hem betaald. Dat ging zo: alle matrozen kregen weer

een aandeel van de buit en ook Krijn kreeg een handvol geld. Toen heeft hij netjes uitgerekend, dat hij nu al ruim twee jaar op de Walta is. Dat waren precies honderd en tien weken. Elke week vier schellingen, maakte vier honderd veertig schellingen, dat kwam precies op honderd twee en dertig gulden. „Dat is mijn loon,” heeft hij tegen Compaen gezegd, „de rest kunt u houden,” en tegelijk heeft hij het geld naar de zeerover teruggeschoven. Maar even goed is het een lieve cent en moeder zal er nogal niet blij mee zijn.

Op z'n tenen verlaat Krijn het slaaphokje en klautert als een kat naar boven.

„We zullen ons langs het roer in het water laten zakken, vader,” zegt hij, „komt u ook?”

Krijn glijdt langs het roer voorzichtig naar beneden en staat weldra tot over zijn knieën in het ijskoude water. Dan laat vader de zak vallen, die prompt gegrepen wordt en nu komt Ewout zelf naar beneden.

Daar de Walta met de neus naar de kust ligt, moeten ze langs het schip wandelen en dat is een gevaarlijke onderneming. Zo licht kan het geplas van het water worden gehoord, door iemand, die toevallig wakker ligt. Maar alles loopt goed ze komen het schip voorbij en lopen voorzichtig door het water wadend naar de kust. Krijn geeft zijn vader een hand en deze draagt de plunjezak van de jongen.

Brrrr... wat is dat water ellendig koud. Krijn loopt te rillen van de kou, maar hij wil het niet laten merken, want hij begrijpt dat vader evengoed last heeft van de kou.

Eindelijk hebben ze het strand bereikt en nu is het zaak geen minuut stil te staan. Want het vriest en de drijfmaten mannen zouden doodvriezen als ze stil stonden. Lopen dus en liefst draven. Maar eerst moet de richting bepaald worden. Daar hebben ze wel even moeite mee, maar als ze de vage contouren van Grevelingen zien, weten ze eindelijk welke richting ze moeten inslaan. En dan zetten ze er de pas in. Als ze onge-

veer een uur gelopen hebben, koze bij een kreek, die ze zwemm moeten oversteken.

Misschien is deze kreek hun laa hindernis. Ze hebben nu het str onder de voeten en lopen langs strand naar Calis.

Half bevroren en verkleumd ko de vluchtelingen om vier uur in kortegaard.¹⁾ 't Is in Februari dus 's morgens nog pikdonker. M in het wachthuis waken de soldat Er brandt een flink houtvuur en kunnen er zich warmen en hun kler drogen.

Als ze vertellen, dat ze ontsna zijn aan de beruchte zeerover Cl Compaen, worden ze op alle ma geholpen. Ze krijgen een kroes m warm bier en een flink maal eten dan gaan ze beiden op een stroz liggen, onder dekens en kleren, eens lekker te slapen en 'de kou flink uit te broeien.

De mannen van de kortegaard hartelijke kerels. Ze willen volstr geen betaling aannemen voor de gast vrijheid, die ze aan de vluchteling bewijzen. Ewout en Krijn mogen z lang blijven als ze willen, maar laatste begrijpt, dat hij daarvan geen al te ruim gebruik moet maken. wil trouwens zo gauw mogelijk naar huis. Daarom gaat hij de tweede dag al een bezoek brengen aan de hav in de hoop, dat hij een schip zal a treffen, dat naar Holland moet. Dat vindt hij echter niet.

Doch een paar dagen later is hij gelukkiger. Er ligt een schipper, die naar Den Briel moet en die hen met genoeg wil meenemen. Over de vrachtprijs zijn ze het spoedig eens. Hij vraagt trouwens niet veel. Voor tien schellingen wil hij vader en zoon meenemen tot Den Briel toe en dat is een koopje. Zijn ze maar eenmaal in Den Briel, dan komen ze wel verder. Ze nemen hartelijk afscheid van de wachters in de kortegaard en gaan onder zeil naar het vaderland. a Paar dagen later tegen de avond komen ze in Den Briel aan. De schipper laat vader en zoon die na op de zolder slapen en 's morg vroeg gaan ze met de roeiboort ov naar Maasluis. Van Maasluis wandelen ze naar Delft en van daar gaat het met de trekschuit naar Haarlem. Van Haarlem af wordt het lopen naar Egmond en Krijn bereikt zijn geboorteplaats 14 dagen nadat hij h kaperschip is ontvlucht. Het is sc meravond als ze het dorpje bereik

Ewout maakt zich ongerust, zijn vrouw te hard zal schrikken ze daar haar doodgewaande man haar verloren jongen plotseling terug-

¹⁾ Kortegaard = Corps du garde wachthuis.

ziet en daarom gaan ze naar Kniertje-meu, die aan de rand van het dorpje in een klein huisje woont.

Als ze daar zijn kunnen ze verder overleggen, wat hun te doen staat. Kniertje-meu is een oud mens. Ze heeft heel veel beleefd in haar lange leven en ze schrikt niet eens zo hevig, als neef Ewout, daar met zijn jongen plotseling voor haar neus staat.

XI. Eindelijk weer thuis.

„Hoe kwam je er toch bij om scheepsjongen te worden op een zeerover Krijn?” vraagt Leuntje, nadat de eerste zonen zijn gewisseld en de tranen van vreugde en dankbaarheid hebben gestroomd. Het is nauwelijks een uur geleden, dat Krijn bij Kniertje-meu binnen stapte en nu zit hij al bij zijn moeder. Hij was niet meer te houden geweest. Op de tafel staat een walmend olielampje. De kinderen lagen al in bed, maar de ontmoeting tussen moeder en zoon ging met zoveel drukte gepaard, dat ze wakker zijn geworden en natuurlijk mochten ze toen uit bed. Ze staan in een kring om de verloren broer.

„Maar moeder ik wist immers niet, dat Claes Compaen een zeerover was. Dat wist trouwens niemand. Wiekert wist het ook niet. En u moet denken, ik kon bij hem het dubbele verdienen van wat ik bij schipper Stokman verdiende en ik moest immers voor u zorgen, sinds vader niet meer terug kwam...”

Even is het stil... vader. Jammer dat de jongen nu zijn vader heeft genoemd, denkt Leuntje, dat werpt een schaduw over deze vreugde. 't Is of Krijn de gedachte van zijn moeder raadt, want hij praat er dadelijk over heen en hij zegt:

„Maar de zeerover heeft me toch netjes moeten betalen moeder. Ik had zakken vol goud en zilver kunnen hebben, bluft hij, maar ik wou geen duit hebben van al dat gestolen geld, wat u moeder?”

„Daar had je schoon gelijk in Krijn, ik zou het niet hebben aangepakt, als je er mee thuis was gekomen.”

„Wist ik wel, maar hierzo, dat kunt u gerust aanpakken,” en terwijl hij dit zegt haalt hij het builtje met geld uit zijn broekzak, „kijk moeder dat is allemaal voor u en eerlijk verdient moeder.... vier schellingen per week.”

Leuntje straalt nu ze zoveel geld ziet. Och ze heeft gewerkt, wat ze kon, maar 't was toch altijd op en tekort. Maar nu is ze voor een tijd uit de nood.

„Ik begrijp nog niet, hoe jij van de Walta afgekomen bent, zo midden in de nacht en dan door het water naar het strand in die mist,” zegt ze verwonderd.

„Ja maar moeder, ik was niet alleen.”

„Nee jongen dat begrijp ik, een Christen is nooit alleen. De Here is altijd bij hem, dat heb ik de laatste twee jaar ook steeds ondervonden.”

„Zeker moeder, dat is zo, maar dat bedoel ik nu niet. Ik wil zeggen, dat ik nog een kameraad had, een oudere matroos, die ook meevluchtte.”

Terwijl hij dit zegt, stralen zijn ogen zo vrolijk, dat Leuntje een vreemd gevoel krijgt in haar hart. Zou...? maar och nee, als dat het geval was, zou de jongen het toch zeker dadelijk hebben gezegd.

Toch vraagt ze: „Je hebt op al je reizen zeker nooit iets over je vader gehoord Krijn... ik bedoel, hoe het gegaan is met zijn schip?”

„Nee moeder... of wacht eens, ja toch, ik weet nu 't hele geval zeker, dat vaders schip niet vergaan is en dat vader niet verdronken is.”

„Maar jongen, dan zou hij nog kunnen leven?”

„Denkelijk wel moeder.”

„Och, och, waar zou die lieve man dan zijn?”

„Zover ik begrepen heb is zijn schip door zeerovers genomen en is hij als slaaf verkocht.”

„Ontzettend Krijn! Waar ergens?”

„Op de Noordkust van Afrika, maar daar is hij nu niet meer, dat weet ik positief zeker!”

„Waar zou hij dan nu kunnen zijn Krijn?”

„In elk geval veel dichterbij huis, da's vast!”

„Hoe weet je dat allemaal, Krijn?”

„Ja moeder, dat is een lang verhaal, maar misschien vindt u het vervelend als ik het vertel. 't Gaat natuurlijk over zeerovers!”

„Vervelend? Geen sprake van, vertel op alsjeblieft!”

En toen vertelde Krijn met veel omhaal van woorden het gevecht met Hussein al Mamed.

En heel langzaam liet hij iets van 't grote nieuws doorschemeren. Maar rechtstreeks vertellen deed hij het

niet. Moeder moest het tenslotte zelf raden. Ze informeerde, waar die oude matroos gebleven was, die met hem van de Walta ontsnapte.

„O die heeft ons gezelschap gehouden en die is met me meegereid, van Calais naar Den Briel en van Den Briel naar Delft en nu zit hij op 't ogenblik bij Kniertje-meu.”

„Bij Kniertje-meu? Malle jongen, had die man toch mee hierheen gebracht, wat moet hij nu bij die oude ziel doen, zo'n vreemde man?”

„Zo'n vreemde man? 't Is zijn eigen meue. Ze was nogal niet blij, toen ze hem zag. „Ik dacht, dat je allang verdronken was in de Middellandse zee,” zei ze.

Leuntje heeft nooit gehoord, dat Kniertje-meu neefs had, die op zee voeren, alleen... Ewout, ja die is haar neef... maar... Leuntjes ogen werden zo groot als schijven worst, ze voelt een vreemde pijn om haar hart en ze zegt: „Maar Krijn, hoe heet die man dan, zeg het dadelijk, is het soms...?”

Krijn vliegt z'n moeder om haar hals en hij snikt in haar oor: „Moeder God zij gedankt, het is vader...”

Meteen rent hij de deur uit.

Geen kwartier later stappen vader en zoon het huisje binnen, waar ze door een schreiende Leuntje en schreiende kinderen worden begroet.

Tot diep in de nacht zaten de gelukkige mensen bij elkaar te praten, al maar te vertellen. Toen zei Leuntje: „Ewout we moeten naar bed, kijk eens, de kinderen vallen om van de slaap.”

„Best moeder, maar laten we dan eerst de Here danken voor Zijn grote genade aan ons bewezen.” En dat deed hij toen met simpele maar hartelijke woorden.

De kinderen en Krijn ook, voelden het bed nog niet of ze sliepen al, doch Ewout en Leuntje konden niet slapen. Ze lagen te praten, ze konden gewoon weg niet uitgepraat komen. En dat was geen wonder.

Een paar jaar later. Ewout en

T. VAN BUUL

ZEVEN SUIKEREN SOLDATEN

Een Sint-Nicolaasverhaal

Krijn hadden aan de wal werk gevonden, stapte op een avond Wiekert Stokman bij Ewout binnen.

„Ik kom je nieuws vertellen van Compaen,” zei hij.

„Hij heeft de zeeroverij er aan gegeven, heeft pardon gekregen en woont nu in Oost-Zaan.”

„Hoe is 't mogelijk!” riepen Ewout en Leuntje tegelijk.

„Dan kun je hem nu eens aanklampen over de duiten van je haring,” zei Ewout.

„Heb ik al gedaan. Ik ben dadelijk naar Oost-Zaan gegaan en heb hem verteld, dat ik voor dat briefje van hem geen duit had gekregen. Hij lachte me smakelijk uit en liep de deur uit. Ik deed toen mijn beklag bij zijn vrouw en die gaf me vier gouden ridders. Was ik daarmee nu maar tevreden geweest, maar jawel de begerigheid kreeg me te pakken. Je weet wel Krijn en ik wachtte tot Compaen terugkwam. Ik zei hem, dat de haring toen duur was. „Laat eens zien,” zei hij, „wat heeft de vrouw je gegeven?” Ik liet de vier ridders zien en die pakte de vlegel me toen meteen af, „Je krijgt geen cent!” zei hij, „je bent er destijds toch al best afgekomen. Ik had je buis kunnen nemen, weet je dat wel?”

Ik heb nog veel moeite gedaan, maar alles tevergeefs: ik kreeg geen stuiver voor mijn haring.”

„Och je kunt van een zeerover niet anders verwachten,” zei Ewout, „dat zijn allemaal schurken.”

„Maar hij heeft z'n loon al,” zei Wiekert. „Hij schijnt straatarm te zijn. Zijn broer moest voor hem een grote som gelds uit Koningsbergen halen en zijn schip is vergaan; al het geld weg. Je ziet het Ewout, hij krijgt loon naar werken. Maar wat denk je, want daar kwam ik eigenlijk voor, zou je me Krijn maar weer niet meegeven op de haringvangst.”

„Wel Krijn?” vroeg Ewout. Maar Krijn bedankte er hartelijk voor. Ik blijf op het land schipper,” zei hij, „ik ben scheepsjongen geweest bij Claes Compaen en daarmee heb ik wel genoeg van de zee gezien. Vindt u ook niet moeder?”

„Nou zei Leuntje, blijf maar fijn aan de wal Krijn!”

XII. Besluit.

Meester Soeteboom van Oostzaan heeft in 1646 een boek geschreven, dat hij noemde: „'t Begin, midden en eynde der zeeroveryen van den Alderfameusten Zeerover Klaas G. Compaen van Oostzanen, in Kennemerland.

Dit boek heb ik gebruikt, om jullie de avonturen te vertellen van de Scheepsjongen van Claes Compaen.

EINDE

Zeven suikeren soldaten
stonden netjes in de rij,
met hun ransels en geweren,
en de bajonet op zij.
Zeven suikeren soldaten,
met hun knopen glimmend blank,
stonden bij de suikerbakker
in de winkel op een plank.

Naast de zeven man van suiker
stond er een van chocolaad.
Die had lange, bruine snorren
en keek altijd even kwaad.
Hij droeg strepen op zijn mouwen,
want hij was de korporaal.
Als zijn stem begon te snauwen,
stonden allen als een paal.

's Morgens vroeg, om zeven uren,
zette hij ze in de rij.
En hij brulde door de winkel:
„Stil! Of je krijgt straf van mij.”
Al de suikeren soldaten
bibberden dan van de schrik;
en ze durfden zich niet roeren,
ja, ze gaven zelfs geen kik.

Eind'lijk zei één van de zeven:
„k Heb hier niemendal plezier.
k Zal maar van de plank afspringen
en gaan wand'len ver van hier.”
Maar... die sprong was erg gevaarlijk,
want hij brak zijn suik'ren been.
En de korporaal zei ijskoud:
„k Heb nog zeven man min één.”

Nummer twee wou één gaan redden.
Hij deed heel voorzichtig aan.
Langzaam, met een parachute,
zou hij naar beneden gaan.
Ach, hij plofte neer in gruiuzels
op de harde vloer beneê.
En de korporaal zei ijskoud:
„k Heb nog zeven man min twee.”

Ach, die arme valschermspringer!
Drie had erg met hem te doen,
wou hem netjes gaan begraven
aan de Singel, in 't plantsoen.
Maar... daar werd hij aangevallen
en verslonden door een beer.
En de korporaal zei peinzend:
„k Heb nog maar vier mannen meer.”

Nummer vier dat was een deugniet;
want hij lachte van de pret,
toen de beer zijn scherpe tanden
in zijn makker had gezet.
Ja, hij zong en sprong en danste;
maar... kreeg zijn verdiende straf!
Want de korporaal die schopte
hem van al de planken af!

Nummer vijf zei: „Ik blijf staan hier.
k Loop niet van mijn plaats vandaan.”
Maar daar kwam een kleine jongen
en zag nummer vijf daar staan.
Die beet eerst zijn hoofd aan stukken
toen zijn armen, toen zijn lijf...
En de koporaal zei treurig:
„k Heb nog zeven man min vijf.”

Nummer zes begon te beven.
„O,” dacht hij, „nu is 't mijn beurt!”
en dezelfde avond is er
ook iets vreselijks gebeurd.
Want de suikerbakker sneed hem
dwars doormidden met zijn mes.
En de korporaal zei snikkend:
„Nu verloor ik er al zes!”

Één soldaat was nu nog over.
Moederziel stond hij alleen.
En hij weende suikertranen;
't was zo saai nu om hem heen.
Toen zijn laatste traan gestort was,
lag er niets meer dan een plas
van gesmolten suiker; dat was
al wat van hem over was.

't Korporaaltje heeft van harteer
zich verdrongen in die poel.
Onderwijl hij langzaam wegzonk,
snikte hij met diep gevoel:
„Nooit zal ik meer commanderen:
Mannen, netjes in de rij!”
En, in suiker onderduikend,
zuchtte hij: „'t Is uit met mij.”